

Çift İlişkilerinde Şiddet: İlişkisel Faktörler, Köken Aile Deneyimleri ve Baş Etme Stratejileri

Violence in Couple Relationships: Relational Factors, Family of Origin Experiences and Coping Strategies

Suat Kılıçarslan*

İzzet Parmaksız**

To cite this article/ Atf için:

Kılıçarslan, S. ve Parmaksız, İ. (2020). Çift ilişkilerinde şiddet: İlişkisel faktörler, köken aile deneyimleri ve baş etme stratejileri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 8(3), 920-949. doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.8c.3s.7m

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 11.10.2019

Düzeltilme Tarihi: 10.07.2020

Kabul Tarihi: 25.07.2020

Öz. Çift ilişkilerinde yaşanan şiddet, hem Türkiye’de hem de dünyadaki önemli problemlerden biridir. Çiftler arasındaki ilişkilerin nelerden ve nasıl etkilendiğini, bireylerin içinden geldiği aile kökenindeki ilişkilerin çift ilişkilerine nasıl yansıdığını ve çiftler arasında yaşanan bu sorun ile nasıl baş edildiğini ortaya çıkaran araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu çerçevede, bu araştırmada çift ilişkilerinde yaşanan şiddetin nedenleri, katılımcıların çift ilişkisinde şiddetle baş etme stratejileri ve alan yazındaki diğer çalışmalardan farklı olarak çiftlerin köken aile deneyimlerinin çift ilişkisine yansımaları incelenmiştir. Bu çalışma betimleyici türde bir araştırmadır ve araştırma deseni olarak nitel araştırma türlerinden olgu bilim kullanılmıştır. Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden olan yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, evli bireylerin çift ilişkilerinde yaşadıkları şiddet konusunda sadece kişilerin bireysel özellikleri değil, çiftlerin ilişkisel deneyimleri ve nesiller arası aile etkileşimlerinin de yansımaları olduğu açığa çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, çift ilişkisi, köken aile

Abstract. Violence in couple relationships, both in Turkey and in the world, is amongst the major problems. There is a need for different studies revealing what affects the relationships between couples and how they are affected, how the relationships in the family origin of individuals are reflected on the relationships between couples and how to deal with this problem between couples. In this context, in this study, the causes of violence in couple relationships, strategies of coping with violence in the couple’s relationship, and the effects of the origin family experiences of the couple on the couple relationship, unlike other studies in the literature, were examined. This study is a descriptive study and phenomenology, a qualitative research type, was used as the research design. The research data were obtained through semi-structured interviews, which are qualitative research methods. Content analysis method was used to analyze the data. As a result of the research, it has been revealed that the violence experienced by married individuals in couple relationships reflects not only individual characteristics of individuals but also the relational experiences of couples and intergenerational family interaction.

Keywords: Violence, couple relationship, family of origin

* Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Türkiye, suatkilarcarlan@hotmail.com ORCID: 0000-0002-2907-8480

** Sorumlu Yazar / Correspondence: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Türkiye, izparm44@gmail.com ORCID: 0000-0003-2468-6134

Giriş

Olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla atılan adımlara rağmen şiddet, hem Türkiye’de hem de dünyanın diğer bölgelerinde var olan önemli problemler arasında yer alan ve çözüm bekleyen toplumsal bir olgu olarak kendini göstermektedir. Dünya Sağlık Örgütü şiddeti; kişinin kendisine, başkalarına veya bir topluluğa yönelik olarak yaptığı ölüm, yaralama, psikolojik zarar verme, gelişim geriliği ya da ihmal ile sonuçlanabilecek kasıt içeren eylemler (World Health Organization, 2002) olarak tanımlamaktadır. Alan yazın incelendiğinde şiddet davranışının çoğunlukla fiziksel, psikolojik (duygusal), sözel, cinsel ve ekonomik şiddet olmak üzere beş alt başlıkta incelendiği görülmektedir. Yumruk-tokat atmak, tekmelemek, itip kakmak, birinin üzerinde sigara söndürmek, kesici-delici aletle yaralamak gibi (Bozkurt-Şener, 2011) insan bedenine zarar verici eylemler fiziksel şiddet olarak değerlendirilirken, bireyin isteği dışında, herhangi bir cinsel hareket veya girişimde bulunarak veya cinsel içerikli sözler ile bireyin fiziksel, psikolojik ve sosyal anlamda zarara uğratılması cinsel şiddet olarak tanımlanmaktadır (Krug, Dahlberg, Mercy, Zwi ve Lozano, 2002). Psikolojik şiddet ise maruz kalan kişide korku yaratan ve kişinin özgüvenini düşüren bağırma, korkutma, küfür etme, tehdit etme gibi davranışlar olarak tanımlanmıştır (O’Leary ve Mauiro, 2001). Bireyin para harcamasının kısıtlanması, çalışmasına izin verilmemesi ya da zorla çalıştırılması, ekonomik konularda aile içinde kararların tek başına bir kişi tarafından verilmesi gibi ekonomik anlamda bireylere zarar veren zorlayıcı ve baskıcı davranışların her çeşidine de ekonomik şiddet denmektedir (Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Ulusal Eylem Planı, 2016). Sözel şiddet ise, kırıcı eleştiri, bağırma, alaycılık, suçlayıcılık ve lakap takma gibi davranışlarla ortaya çıkan; maruz kalan bireyde psikolojik hasara yol açan bir şiddet türüdür (Altınay ve Arat, 2007). Sözel şiddet diğer şiddet türlerinin ifade şekli olarak da tanımlanabilir.

Farklı etkileşim alanlarında sürekli karşılaştığımız şiddetin en fazla görüldüğü yerlerden biri de çift ilişkileridir (Page ve İnce, 2008; Türkiye İstatistik Kurumu, 2012). İstatistiksel veriler aile içi şiddetin sadece gelişmişlik düzeyi az olan ülkelerde değil, sebepleri farklı olmakla birlikte gelişmiş ülkelerde de yaygın olarak görüldüğünü belirtmektedir (Odman ve Odman, 2017). En çok maruz kalınan şiddet türü ise kadının beraber yaşadığı erkek tarafından uygulanan şiddettir (Yetim ve Şahin, 2008). Türkiye gibi evlilik ve çift ilişkilerinin daha geleneksel değerler çerçevesinde yürütüldüğü ülkelerde çift şiddeti konusu daha çok erkeğin kadına uyguladığı fiziksel ya da cinsel şiddet şeklinde algılanabilmektedir. Nitekim Türkiye’de 2009 yılında yapılan kadına yönelik aile içi şiddet araştırması sonucunda her yüz kadından 42’sinin eşinden veya birlikte olduğu kişiden fiziksel veya cinsel şiddet gördüğü ortaya çıkmıştır (Kadının İnsan Hakları, 2015). Fakat çift ilişkilerinde şiddet konusu daha detaylı değerlendirildiğinde yukarıda da belirtildiği gibi fiziksel, psikolojik, sözel, cinsel ve ekonomik şiddet gibi çok boyutlu bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırma çerçevesinde de çift ilişkisindeki şiddet kavramı, sadece fiziksel ya da cinsel şiddet olarak değil, çok boyutlu kompleks bir problem olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda yapılan çalışmalar şiddetin hem kadın hem de erkek tarafından uygulandığını göstermektedir. Yapılan araştırmalarda çift ilişkilerinde etnik köken fark etmeksizin çiftler arasında yaşanan şiddetin karşılıklı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Field ve Caetano, 2005; Straus, 1999). Başka bir deyişle, ilişkide yaşanan çatışmalarda kadın ve erkek benzer oranlarda şiddet davranışı sergilemektedir. Follingstad ve Edmundson (2010) da yapmış oldukları araştırmada, yakın ilişkilerde psikolojik kötüye kullanma davranışlarının büyük ölçüde karşılıklı olduğunu ve fiziksel güç kullanmaya göre daha fazla olduğunu belirtmişlerdir.

İlişkilerde şiddetin nedeni hep merak edilmiştir. Ailede görülen şiddetle ilgili olarak araştırmacılar eşler arası şiddetin çok boyutlu nedenleri olduğunu (Bevan ve Higgins, 2002) ve ilişkilerde çoğunlukla eşlerden birinin diğerini kontrol etmek için şiddeti kullandığını ifade etmektedir (İbiloğlu, 2012). Araştırmalar incelendiğinde, eşi tarafından şiddet gören ve karşılıklı olarak şiddet gördüklerini ifade eden çiftlerin ilişkilerinden memnun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Stith, Gren, Smith ve Word, 2008; Tonizzo, Howells, Day, Reidpath ve Froyland, 2000). Siegel (1991), ilişkilerinde şiddet olan çiftlerin her ne kadar yakınlık için yoğun bir istek duysalar da sağlıklı bağ kurabilme ile ilgili sahip oldukları problemlerin, ilişkilerinde yoğun gerilimler yaşamalarına sebep olabileceğini vurgulamıştır.

Aile içi şiddete maruz kalma durumunun risk etkenleri olarak kalabalık ailede yaşamak, düşük aylık gelire sahip olmak, kadının yaşı, düşük eğitim düzeyi, kocanın eğitim düzeyinin düşük olması, kocanın kumar ve alkol alışkanlığının olması, kocanın şiddet içerikli filmler veya TV dizileri izleme alışkanlığının olması, köken ailede şiddet görmüş olma gibi etkenlerin altı çizilmiştir (Akar, Aksakal, Demirel, Durukan, ve Özkan, 2010; Özçakır, Bayram, Ergin, Selimoğlu ve Bilgel, 2008). Çift ilişkisinde şiddetin oluşmasına yönelik önemli bir başka açıklamada çift uyumu ile ilişkilidir. Sabatelli (1988) çift uyumunu, eşlerin birbirleri ile iletişim kurabildiği, evliliğin önemli alanlarında yoğun anlaşmazlıklar yaşanmadığı, anlaşmazlıkların her iki bireyi de memnun edecek şekilde çözümlendiği evlilik olarak tanımlamıştır. Bu açıklamalara bakılarak bireylerin yaşam deneyimleri ve çift ilişkilerinde yaşadıkları gerilimlerin çift uyumunu azalttığı ve sonucunda şiddet yaşantısını ortaya çıkardığı söylenebilir.

Araştırmalar, neredeyse her kültürde sağlıklı ailelerin; değişime uyum sağlama, uygun sınırlar koyabilme, açık iletişim kurma, sorumluluk alma, kendilerine ve çocuklarına ilişkin güven ifade etme ve gelecekleri hakkında iyimser olma (Cutler ve Radford, 1999) gibi bazı özellikler taşıdıklarını göstermektedir. Olson'a (2000) göre sağlıklı bir evlilikte çiftler içten bir yakınlık, esneklik ve uyumluluk gösterirler ve her bir birey diğerinin gelişimini destekler. Çiftler duygularının farkındadır ve birbirlerine geniş bir yelpazede duygularını ifade ederler, iletişimleri açıktır, eşitlikçi ve karşılıklı birbirlerini destekleyicidirler (Stabb, 2005). Figley ve McCubbin (1983) ise sağlıklı aile etkileşimlerinde; ailenin yaşadığı stresin ne olduğunu fark edememe, var olan sorunu ailedeki tek bir bireyin sorunu olarak görme, suçlama yapma, aile üyeleri arasında hoşgörüsüzlük, sevgi ve bağlılığı açık ifade edememe, aile üyeleri arasında açık olmayan iletişim, aile rollerinde belirsizlik, kaynakları uygun ve etkili kullanmama ve şiddetin var olması gibi tutum ve davranışlar olduğunu ifade etmektedir.

Çiftlerin birbirine psikolojik yakınlık sağlaması, eşlerin birbirini sevdiğini, saygı duyduğunu ve birbirine değer verdiğini göstermektedir (Çelik, 2006). Aile içinde şiddet olan kişilerin ise evlilik ve ilişki konusunda anlaşmazlıklarla baş etme, çift uyumu, cinsel uyum, bütçe kullanımı, sosyal ilişkiler ve benzeri konularda daha olumsuz beklentilerinin olduğu tespit edilmiştir. Bunun sonucunda bu kişiler eşine karşı güvensiz ve agresif davranışlar sergileyebilmektedir (Steinberg, Davila ve Fincham, 2006). Olumsuz iletişim modelinin ve şiddetin farklı türlerinin olduğu aile yapısı için Gray ve Steinberg (1999) çocukluk döneminde deneyimlenen ilk ilişkinin aile ilişkisi olduğu, bunun da çocuk için yetişkinlik döneminde kendi yaşayacağı ilişkinin kalitesini belirlediğini ifade etmiştir. Sonuç olarak ailenin yaşadığı çatışmalarla yapıcı bir iletişim dili çerçevesinde baş edilememesi aile fonksiyonlarının sağlıklı olarak yürütülmesini engelleyerek çocuklar ve diğer aile fertlerinin ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır (McCoy, George, Cummings ve Davies, 2013). Çiftlerin ilişkilerinde şiddet yaşantısı sergilemelerinde özellikle çocukluklarında şiddet yaşamaları ya da şiddete tanık olmalarının çok etkili olduğu

ifade edilmektedir (Sabri, Renner, Stockman, Mittal ve Decker, 2014). Eşler arası şiddeti yordayan en güçlü ve tutarlı faktörlerden biri de ebeveyn şiddetine tanık olma veya maruz kalma olarak saptanmıştır (Feldman ve Ridley, 1995). Çiftlerin evliliklerinde eşlerine duygusal şiddet uygulamalarında geçmişteki ebeveyn tutumlarından etkilendiği ve kendilerinin de eşlerine aynı tutumla karşılık verdikleri görülmüştür (Bozkurt, 2014). Bu açıdan bakıldığında ise şiddet uygulayan bireylerin sergilediği davranışların ebeveynlerinin davranışlarını taklit etmesi ile yakından ilişkili olduğu söylenebilir (Freedman, Sears ve Carlsmith, 2003). Bu nedenle aile içi şiddetin sadece o evdeki kişiler arasında veya mevcut eş tarafından uygulandığını düşünmek oldukça yanlıştır. Aile sistem kuramı çerçevesinden bakıldığında aile üyeleri arasındaki etkileşim türü tüm aile fertlerinin tutum ve davranışlarını etkilemektedir. Bu bağlamda, çiftlerin aile üyeleri ve yakın akrabaları ile olan ilişki biçimleri de ilişkilerdeki şiddetin nedenleri olabilmektedir (Hague ve Malos, 2005).

Aile içi şiddetin algılanması ve tanımlanması genellikle toplumun ve bireylerin kültürel değerleri üzerinde şekillenmektedir (Şahin ve Beyazova, 2001). Bu nedenle araştırmalar, şiddet kavramının algılanmasındaki toplumsal, bireysel ve kültürel farklılıklar nedeniyle aile içi şiddetin yaygınlığının ve büyüklüğünün saptanmasının güç olduğu vurgulamaktadır (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2014). Türkiye’de de aile dinamikleri hızlı değişimler göstermektedir. Yaşanılan bölge, ekonomik koşullar, eğitim düzeyi, etnik yapı gibi pek çok değişkene bağlı olarak aile yapıları birbirinden farklılık göstermektedir (Beşpınar, 2014; Sunar ve Fişek, 2005). Kültürel farklılıkların fazlalığı ya da aynı kültürden de olsa bulunduğu kültüre aynı oranda adapte olamama çiftler arasında gerginlik yaşanmasına neden olabilmektedir (Olver, 2012). Yurt dışında yapılan çalışmalara bakıldığında sosyo-ekonomik koşullar, eğitim, eşin madde kullanımı veya ruhsal hastalık varlığı, çocukluk yaşantılarında şiddet görme gibi etkenlerin şiddet riskini arttıran ortak faktörler olarak belirtildiği görülmektedir (Abramsky vd., 2011; McKinney, Caetano, Ramisetty-Mikler ve Nelson, 2009; Thompson ve Kingree 2004; Uthman, Lawoko ve Moradi, 2009).

Günümüzde çift ilişkilerine dair çalışmalar giderek artmakta ve çift ilişkisinde etkili olan değişkenler de daha detaylı bir araştırma alanına dönüşmektedir. İlgili literatüre bakıldığında çift ilişkisinde şiddetle ilgili olarak kadının erkeğe şiddeti (Belknap ve Melton, 2005; Dobash, ve Dobash, 2004), erkeğin kadına şiddeti (Flood, 2019), kadına yönelik şiddette toplumun tutumları, aile içi şiddet ve teknolojinin kötüye kullanımı (Woodlock, 2017), kadın erkek şiddetini etkileyen güç, evlilik ve imkanlar gibi faktörler (Ma, 2013), aile içi şiddete maruz kalmanın çocuklara etkisi (Holt, Buckley ve Whelan, 2008), aile içi şiddeti yaşayan çocukların psikopatolojisi (Howell, 2011), kadına yönelik şiddette kültürel ve bilişsel faktörler (Alves vd., 2019), evlilikte şiddetle ilgili toplum algısı (Wilchek-Aviad, Neeman-Haviv, Shagan ve Ota-Shushan, 2019) ve çiftlerin köken ailesindeki şiddetin kendi aile yaşamlarına etkisini (Kernsmith, 2006) araştıran çalışmalar olduğu görülmüştür. Bu bağlamda; çiftler arasındaki etkileşimlerin nasıl ve nelerden etkilendiği, bireylerin içinden geldiği köken aile ilişkilerinin çift ilişkilerine nasıl yansıdığını ortaya çıkaran farklı araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Çift ilişkilerinde şiddet konusu çok sık yaşanan ve yasal tedbirlerin de alınmasını gerekli kılan bir durum olduğundan, şiddetin nasıl ve neden ortaya çıkabileceğine ilişkin derinlemesine görüşlerin alındığı çalışmaların alanda çalışan uzman ve araştırmacılara önemli katkılar sağlayabileceği ve farkındalık oluşturacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede, bu çalışmada, katılımcıların çift ilişkilerinde şiddete yönelik bakış açılarının değerlendirilmesi, bununla birlikte alan yazındaki diğer çalışmalardan farklı olarak katılımcıların köken aile deneyimlerinin kendi evlilik ilişkisine yansımaları ve şiddetle baş etme stratejilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu

çalışma aynı zamanda kullanılan niteliksel araştırma yöntemiyle çift ilişkilerinde yaşanan şiddetin nedenleri ve nasıl ortaya çıktığıyla ilgili derinlemesine bir açıklama ortaya koymaktadır. Bu kapsamda aşağıdaki araştırma soruları çerçevesinde katılımcıların görüşleri alınmıştır.

1. Katılımcıların kendi çift ilişkilerinde şiddete dair deneyimleri nelerdir?
2. Katılımcıların içinde büyüdükleri köken aile ilişkilerindeki şiddete ilişkin deneyimleri nelerdir?
3. Katılımcıların çift ilişkisinde şiddetle baş etmeye yönelik stratejileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma betimleyici bir araştırmadır ve araştırma deseni olarak nitel araştırma türlerinden olgu bilim (fenomenoloji) türü kullanılmıştır. Fenomenoloji; bireylerin yaşadıkları olay veya durum ile ilgili öznel deneyimlerinin incelendiği nitel bir araştırma türüdür (Lester, 1999). Fenomenoloji deseni, farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde incelenmeye ve ortaya konulmaya ihtiyaç duyulan olgulara odaklanmak için kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Fenomenoloji araştırmalarında temel veri toplama aracı görüşmelerdir. Bu çalışmada da evlilik deneyimine sahip bireyler ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve yapılan görüşmeler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Orta Anadolu'da bir ilde ikamet eden, herhangi bir psikiyatrik bozukluk tanısı almamış 18-55 yaş arası (Ort= 33.10) ve birbiri ile evli olmayan 72 yetişkin evli bireyden (36 kadın, 36 erkek) oluşmaktadır. Araştırmanın katılımcıları, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi sürekli eğitim merkezi bünyesinde verilen aile eğitimlerine katılan ve araştırmaya katılmaya gönüllü bireyler arasından seçilmiştir. Katılımcılara ait sosyodemografik özellikler aşağıda paylaşılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1.

Katılımcılara Ait Sosyodemografik Özellikler

	N	Kardeş Sayısı				Yaş (\bar{x})	Ekonomik Durum Algısı			Eğitim Düzeyi		
		Tek	2-3	4-5	6 ve üzeri		Düşük	Orta	Yüksek	Ortaokul	Lise	Yüksekokul/ Üniversite
Kadın (f)	36	2	15	13	6	32.5	1	29	6	10	17	9
Erkek (f)	36	4	14	10	8	33.7	3	25	8	4	19	13

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri; katılımcıları tanımaya yönelik araştırmacılar tarafından geliştirilen “kişisel bilgi formu” ve aile yapısı, çift ilişkileri ve köken aile deneyimlerine odaklanan “yarı yapılandırılmış görüşme formu” aracılığıyla toplanmıştır. Belli bir forma dayalı görüşmeler, farklı bireylerden hem sistematik hem de karşılaştırılabilir bilgiler elde etmeyi sağlamaktadır. Görüşme soruları hazırlanırken öncelikle kolay, görüşülen kişiyi konuşmaya teşvik edici ve özelden genele doğru soruların sorulmasına dikkat edilmesi ilkesi (Yıldırım ve Şimşek, 2013) gözetilmiştir. Görüşme formu hazırlanırken soruların anlaşılabilirlik ve araştırma amacına uygunluğu açısından değerlendirilmeleri amacıyla alan uzmanı olan üç akademisyenin görüşüne sunulmuş ve gerekli düzenlemeler yapılarak son haline getirilmiştir. Araştırmaya katılan bireyler ile yapılan görüşmeler Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Ana Bilim Dalı’nda görevli iki öğretim üyesi tarafından, katılımcılar ile önceden randevularla üniversitenin sürekli eğitim merkezinde yapılmıştır. Araştırmacılar tarafından katılımcılarla yapılan bireysel görüşmeler, tutarlılığı sağlamak amacıyla ortak bir anlayışla ve önceden planlanan görüşme formatı çerçevesinde yapılmıştır. Bu çerçevede katılımcıların çift ilişkisi ve ilişkilerinde şiddete yönelik deneyimleri, köken aile deneyimlerinin çift ilişkilerine nasıl yansıdığı ve şiddetle baş etme stratejilerine yönelik görüşlerini almak üzere üç ana bölümde hazırlanan görüşme soruları katılımcılara yöneltilerek bu konudaki görüşlerini ifade etmeleri istenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma için öncelikle Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi etik kurul komisyonundan izin alınmıştır. Veri toplama aşamasında araştırmaya katılan bireylerden de bilgilendirilmiş onam çerçevesinde izin alınarak yapılan görüşmeler ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Ses kayıtlardan elde edilen veriler araştırmacılar aracılığıyla yazılı metne dönüştürülerek bu metinler üzerinde içerik analizi çalışması yapılmıştır. İçerik analizinin amacı, toplanan verilerden kavramlara ve kavramlar arasındaki ilişkilere ulaşmaktır. Veriler üzerinde yapılan işlem, benzer verileri ortak kavramlar ve temalar altında birleştirmek ve anlaşılır formatta düzenleyip yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Yarı yapılandırılmış görüşme formu çerçevesinde elde edilen veriler öncelikle araştırmacılar tarafından okunmuştur. Çalışmanın bulguları ile ilişkili olarak tutarlı ve anlamlı bağlamlar dâhilinde kodlar oluşturulmuştur. Furman, Langer ve Taylor’a (2010) göre kodlama işleminin bir süre bekledikten sonra tekrarlanması niteliksel veri analizinin geçerliğini desteklemektedir. Bu sebeple ilk kodlama işleminin ardından bir hafta beklenmiş, bu sürecin sonunda araştırmacılar önceki kodlamalar gözden geçirilmiş, gerekli değişiklikler ve yeni kodlamalar yapılmıştır. Böylece kodlamaların veri ile uyumlu ve isabetli olmasına özen gösterilmiş ve sonrasında ana temalar belirlenmiştir. Araştırmacılar tarafından yapılan kodlamalar arasındaki tutarlılığa da dikkat edilerek hem zamana göre değişmezlik hem de bağımsız gözlemciler arası uyum ilkesine dikkat edilmiştir. Bu aşamadan sonra elde edilen veriler katılımcıların görüşlerinden alıntılar da paylaşarak sunulmuştur.

Bulgular

Araştırmada ortaya çıkan tüm bulgulara ilişkin katılımcı görüşlerinden hareketle oluşturulan genel tema ve kodlar tablo içinde aşağıda paylaşılmış olup, bu verilere ilişkin detaylı açıklamalar

tablo altında verilmiştir. Türkiye ve dünyada şiddet konusu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde bu çalışmaların çok büyük bir çoğunluğunda cinsiyet değişkeninin sonuçlar üzerinde anlamlı bir farklılaşma yarattığı görülmüştür. Bu sebeple, bu araştırmanın bulguları sunulurken katılımcı görüşlerinin cinsiyete göre farklılıklara ilişkin daha derinlemesine bilgi sağlaması amacıyla kadın erkek görüşlerinin tablo içinde ayrı ayrı ele alınarak sunulmasının alanyazına katkı sağlayabileceği düşünülmüştür. Tablolar ve açıklamaları bu çerçevede kadın erkek görüşlerini daha net yansıtacak şekilde hazırlanmıştır. Daha sonrasında ise araştırma sorularına dair katılımcıların görüşlerinden bazı alıntılar paylaşılmıştır.

Şekil 1. Katılımcıların çift ilişkilerinde yaşadıkları duygular ve şiddetin nedenlerine ilişkin görüşleri

Katılımcıların çift ilişkisinde şiddetin nedenlerine ilişkin görüşleri detaylı olarak incelendiğinde, kadın katılımcıların; psikolojik/ruhsal problemler olarak sırasıyla; anlayışsızlık, eşin aşırı sinirli olması, saygı göstermeme, sevgisizlik, birbirini anlayamama, bencilik, güvensizlik, kendini ifade edememe, tutarsızlık, kolayı seçme, çaresiz hissetme, yalnız hissetme, fikir ayrılığının çok yoğun olması, iki yüzlü olma, ilgisizlik, olayların çok büyütülmesi, eşi kaybetme korkusunun olmaması, yalan, ruh sağlığı sorunlarına sahip olma, şiddetle tatmin olma, olgunlaşmamış olma, toplumsal baskı hissetme, bilinçsizlik, birbirini iyi tanımama, sorumsuzluk, güvenin istismar edilmesi, değerli hissetmeme gibi ifadeler kullanıldığı görülmüştür. Çift uyumsuzluğuna ilişkin görüşlere bakıldığında; beklentilerin uyuşmaması, sürekli kendini haklı görme, karşı tarafı önemsememek, uyumsuzluk, birbirini değiştirmeye çalışma, erkeğin egemen olma isteği, cinsel uyumsuzluk, eşler arasında farklılıklar, ilişkiyi domine etmeye çalışma şeklinde ifadeler ön plana çıkmıştır. İletişim problemleri açısından karşılıklı sakin konuşamama, empati kuramama, yanlış anlaşılma, kendini sürekli haklı görme gibi nedenler öne sürüldüğü görülmüştür. Köken aile deneyimleri açısından yetiştirilme tarzı, eşin köken ailedeki gibi yaşamak istemesi, aile büyüklerinin etkisinde kalma, aile değerlerinin farklılığı, ailede babanın şiddet yanlısı olması, ailenin suçlamaları şeklinde ifade edilmiştir. Ekonomik problemler açısından ekonomik şartların iyi olmaması, parayı yönetememe, ekonomik olarak kısıtlanma, aşağılanma gibi nedenler öne sürülmüştür. Bunun dışında içki kullanma, kumar oynama gibi bağımlılık/madde kullanımı içeren gerekçeler de sunulmuştur. Toplumsal/kültürel değerler ile ilgili olarak da kadın itaat

etmeli anlayışı; eğitim farklılığı açısından eş ile farklı eğitim ve kültür seviyesinde olma şeklinde görüşlerin vurgulandığı görülmüştür.

Erkek katılımcıların görüşlerine bakıldığında ise psikolojik/ruhsal problemler açısından saygının olmaması, kıskançlık, bencillik, sürekli tartışmanın olması, kişilik problemleri, stres, kendini ön plana alma, esnek olamama, hiçbir şeyden memnun olmama, partneri zorlama, eşin agresif olması, öfkeyi kontrol edememe, kırıcı olma, sonunu düşünmeden hareket etme, eş kontrol etme çabası, sürekli olumsuzlukları görme, eşin kendisine karşı çıkması, ahlaki hassasiyet göstermeme, gurursuz olma, vefasız olma, düşünce ve duygularına değer verilmemesi, ruh sağlığı problemlerinin var olması, haksız olmayı kabul edememek, kendini üstün görme, huysuzluk, mantıklı olmama, eşini kendi malı gibi görme, aşırı ilgi isteği, inatçılık, hayır diyememe ifadeleri ön plana çıkmıştır. İletişim problemleri açısından empati kuramama, alttan alamama, iletişimsizlik, duyguların anlaşılması, dinlememe, kötü söz söyleme; çift uyumsuzluğu açısından, eşini değiştirmeye çalışma, sürekli farklı fikirlerde olma, yoğun anlaşmazlık yaşama, uyumsuzluk, biz olamama; değerler açısından dini eğitim yetersizliği, merhamet olmaması, şefkat olmaması, hoşgörülü olmama, kadının söz dinlememesi, kadın alttan almaması, erkek döver de sever de anlayışına sahip olma; köken aile/aile büyükleri açısından köken ailede şiddetin yaşanmış olması, aile terbiyesi eksikliği, köken aileye düşkünlük, ailelerin aşırı müdahil olması; ekonomik problemler açısından yoksulluk, eşin aşırı harcama yapması, ev içi çatışmalar, eşin yemek hazırlamaması; bağımlılık/madde kullanımı açısından alkol kullanma ve son olarak eğitimsizlik ve cinsellik problemleri şeklinde cevapladıkları görülmüştür.

Katılımcıların evlilik ilişkisi içinde yaşadığı duygular incelendiğinde kadın katılımcıların çift ilişkisinde olumlu duyguları olumsuz duygulardan daha az ifade ettikleri görülmüştür. Erkek katılımcıların ise, çift ilişkisine dair olumlu duyguları kadınların aksine olumsuz duygulardan çok daha fazla yaşadıkları görülmüştür. Kadın katılımcıların çift ilişkisine dair duyguları detaylı olarak incelendiğinde; olumlu duygular olarak sıklık sırasına göre; mutluluk, sevgi/aşk, saygı, değerli hissetme, huzur, heyecan, sevinç gibi duyguları ifade ettikleri görülmüştür. Buna karşın, olumsuz duygular açısından ise sırasıyla kıskançlık, korku, değersiz hissetme, güvende hissetmeme, öfke, hayal kırıklığı, mutsuzluk, üzüntü, özgüven eksikliği, yalnızlık, eşini sevmeme, kendini ifade etmekte zorlanma, eziklik hissetme, huzursuzluk, evlilikten zevk almama, kullanılmış hissetme, umutsuzluk ve gelgitler yaşama gibi duyguları ifade ettikleri görülmüştür.

Erkek katılımcıların çift ilişkisine dair duyguları detaylı incelendiğinde ise; olumlu duygular olarak sıklık sırasına göre mutluluk, sevgi, huzur, saygı, sevgi, güven, sıcaklık, şükür, hoşluk, memnuniyet, özlem, sakinlik; olumsuz duygular açısından ise karmaşa, güvensizlik, mecburiyet, çaresizlik, hayal kırıklığı, pişmanlık, zorlanma, mutsuzluk, önemsenmemek, değersizlik, kızgınlık, üzüntü, utanma, hayal kırıklığı, zorlanma, karamsarlık, yalnız hissetme şeklinde ifade ettikleri görülmüştür.

Katılımcıların çift ilişkilerinde yaşadıkları duygular ve şiddetin nedenlerine ilişkin görüşlerinden bazıları şöyledir:

“16 yaşındaydım. Çocukluğumda yaşadığım sıkıntılardan dolayı eşimi bir kurtuluş aracı olarak gördüm. Görünce ona sevgi beslediğimi düşündüm. Aşk bilmediğim için âşık olduğumu zannettim. Sevğiden ziyade bağımlılık ve kendimi yanında güvende hissedebileceğim birinin olmasını hayattımda. Kendimi ona layık görmeyerek korkuyla başladım. Bilinçsiz bir şekilde hayata başladım. İlk 10 yılımda eşimin istekleri doğrultusunda hiçbir şeyden haberim olmadan yaşadım. Evlendikten sonra 1 ay boyunca korktuğum için eşimi kendime yaklaştırmadım. Cinselliğin, haz ve hissini ne olduğumu bilmiyordum. Eşimin sabrı sonucu kendime

ait duyguları öğrenebildim. Eşimin sabrı ya da öyle davranması bende sürekli bir eziklik, layık olmama duygusuna neden oldu. Yaşım küçük olduğu ve annesiz babasız yetiştiğim için maddi manevi her konuda eksikliğim vardı. Hala da eksiklik yaşıyorum. Eşimin benim değil başkalarının düşüncelerini önemseydiğini düşünüyordum.” (Kadın, 40)

“Eşimle arkadaş aracılığıyla görüşmeye başladık. 3 yıllık bir ilişkimiz var. Ben daha uyumlu, bir karaktere sahibim. Eşimse daha ani çıkışları olan birisi. Birimiz sinirliyken diğeri sakin kalmaya çalışarak dengeyi bu şekilde korumaya çalışıyoruz. Huzurluyum onunla ve omzuna başımı koyduğum anda sanki her şey bitiyor. Güven duygusunu yaşayabildiğim limanım sanki.” (Kadın, 35)

“Üniversitede bir alt dönemimdi. Bir yıl boyunca uzaktan takip ettim, hal hareketleri onu eş seçmem için güven verdi bana. Zor bir başlangıç dönemi olsa da teklifimi kabul etti Üniversite döneminde iki yıl birlikte olduk ve işimi kurar kurmaz nişanlanıp evlendik. Eşime karşı beraberliğimizin ilk gününden beri yapıcı, alttan alan, tartışmalarda suçu kabullenen ve özür dileyen taraf hep ben oldum. Bu durum beni daha çok değersiz hissettirdi.” (Erkek, 33)

“Beşinci yıla giriyoruz. Ablamın bir arkadaşının önerisiyle tanıştık. Sonunda evlendik. Genel olarak iyiyiz. Eşimle çok fazla ilgilenemediğimi fark ettim şu anda. Hafta sonları bazen güzel vakit geçiriyoruz. Her ailede olduğu gibi atıştığımız zamanlar da olabiliyor. O genelde söyleniyor. Hep işinle ilgileniyorsun benimle hiç ilgilenmiyorsun diye.” (Erkek, 34)

“Kişilik haklarına saygısızlık yapıldığı, karşılıklı güven duygusu gelişmediği için, empati yapılmadığı ve insanın kendisini ifade etmesine izin verilmediği için evlilikte şiddet yaşanır. Aile büyüklerimizin etkisiyle, ekonomik şartların iyi olmaması ve eşimin sorumsuzlukları nedeniyle de şiddet çokça yaşandı.” (Kadın, 42)

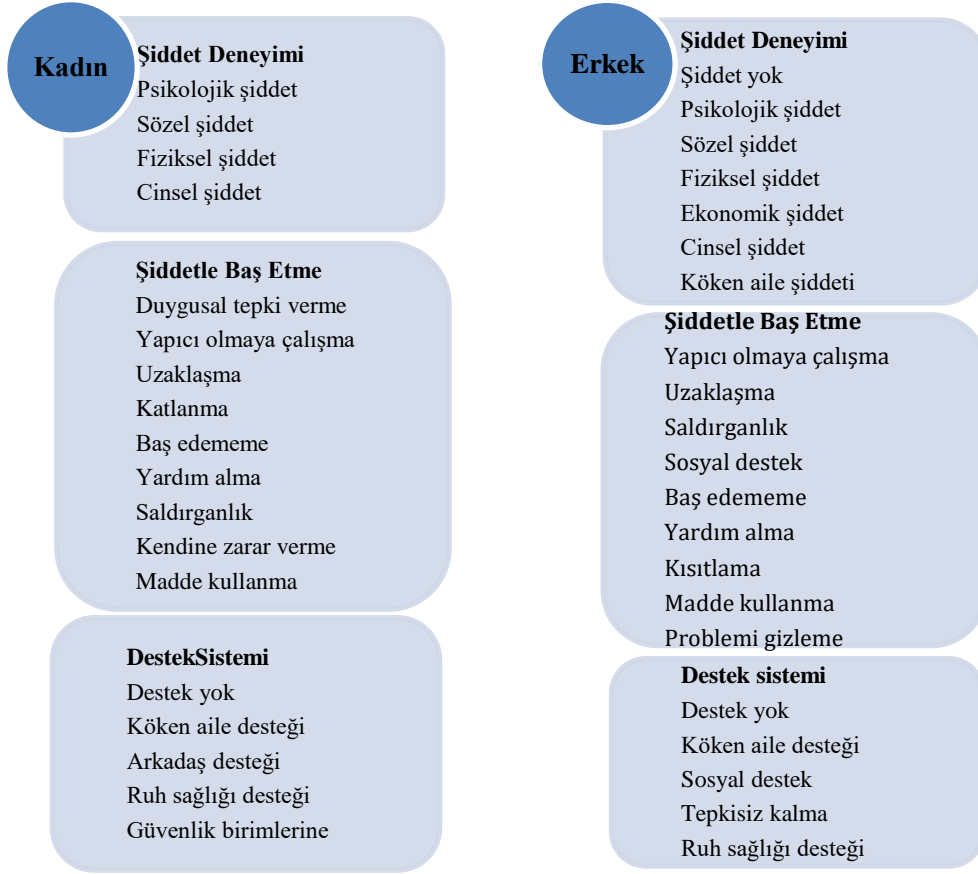
“Eşlerin birbirine karşı saygısı yoksa ve bencilce davranılıyorsa şiddet kendini gösterir. Ya da eşlerin baştan bir uyumsuzluğu vardır anlaşamıyorlardır. Bunun sonucu olarak da iletişim sorunları ve sonunu düşünmeden hareket etme şiddeti kaçınılmaz yapacaktır.” (Kadın, 30)

“Şiddet ve zorbalığın yaşanmasının en büyük nedeni tarafların bencil ve aykırı bir kişiliğe sahip olmasıdır. Çünkü evlilik bir ortaklıktır ve bireylerin “biz” olabilmeleridir. Bunun için karşı tarafla ortak olabilmek evliliğin birinci kuralıdır.” (Erkek, 38)

“Şiddet sadece kaba kuvvetten ibaret değildir. Şiddet sorularına almak istediğin cevabı kibarca alamayıp, kabaca, tek kelimeyle aldığında ilişkilerde diyalogun kapandığı noktadır. Mütevazılığın, saygının, sevginin bittiği noktayı şiddet olarak yorumluyorum. Evlilikte, sevgi saygının temelini kaydı an her şey şiddettir.” (Erkek, 40)

“Kişilik haklarına saygısızlık yapıldığı, karşılıklı güven duygusu gelişmediği için, empati yapılmadığı ve insanın kendisini ifade etmesine izin verilmediği için evlilikte şiddet yaşanır. Aile büyüklerimizin etkisiyle, ekonomik şartların iyi olmaması ve eşimin sorumsuzlukları nedeniyle de şiddet çokça yaşandı.” (Kadın, 42)

“Şiddet ve zorbalığın yaşanmasının en büyük nedeni tarafların bencil ve aykırı bir kişiliğe sahip olmasıdır. Çünkü evlilik bir ortaklıktır ve bireylerin “biz” olabilmeleridir. Bunun için karşı tarafla ortak olabilmek evliliğin birinci kuralıdır.” (Erkek, 38)

Şekil 2. Katılımcıların çift ilişkisinde şiddete ilişkin deneyimleri ve şiddetle baş etme stratejileri

Katılımcıların çift ilişkisinde şiddete ilişkin deneyimleri ve şiddetle baş etme stratejilerine ilişkin görüşlerinden hareketle oluşturulan kod ve temalar detaylı incelendiğinde, kadın katılımcıların ifade sıklık sırasına göre; sözel şiddet olarak aşağılanma, eleştiri, suçlanma, sürekli sorgulanma, kıyaslanma, yalan söylenmesi, küfür/argo sözler; fiziksel şiddet olarak sırasıyla fiziksel şiddete maruz kalma, üzerine yürünmesi, eşin eşyaları kırıp dökmesi; duygusal/psikolojik şiddet olarak sırasıyla duygusal şiddete maruz kalma, giyiminin sürekli kontrol edilmesi, aşırı kıskançlık, baskı yaşama, değersizleştirilme, aldatılma, kırıcı olunması, tavır alınması, karşılıklı güvensizlik, sık sık yalnız bırakılma, değer ve inançlarla alay edilmesi, erkeğin ilişkiyi tek taraflı yönetmesi, sofraya birlikte oturmama, eşin kendisinde problem görmemesi, haksızlığa uğrama, şiddeti uygulayıcısı olarak psikolojik şiddet uyguladığını vurguladıkları görülmüştür. Katılımcıların cinsel şiddetle ilgili yaşantılarını ise ifade etmekte zorlandıkları, özellikle kadınların cinsel şiddeti erkeklerden çok daha fazla yaşadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bu anlamda cinsel şiddet açısından cinsel şiddete maruz kalma, eşin istediğini yapmaya zorlanma, kendimi kullanılmış hissetme, kısıtlanma, evden dışarı çıkamama, olarak cevapladıkları görülmüştür.

Kadın katılımcıların şiddetle baş etme ve destek sistemlerine ilişkin görüşlerine detaylı bakıldığında iletişim kurma açısından sırasıyla eş ile iletişim kurma, olayları tartışma, sessiz kalma, haklarını savunma, susma, sakinleşmeyi bekleme, yardım alma/destek alma, profesyonel yardım alma, anne-babadan yardım isteme, kendi haklarını savunma; ayrılma/uzaklaşma

düşünceleri açısından boşanmayı düşünme, evden çıkıp gitme, ilişkiyi bitirmeye girişimi, ayrılma kararı alma, susmayı tercih etme, ortamı terk etmek, bir süre ayrı kalma, zamana bırakma, üzerine düşünmeme, sosyal izolasyon, eşten uzaklaşma, gizleme, kimseye anlatmama, kendi içinde yaşama, susma, Allah'a sığınma, kendini avutma, köken aile ile paylaşmama; sonuçlarını düşünme açısından çocuğunu düşünme, kendi davranışlarını gözden geçirme; problemle baş edememe açısından şiddet problemleriyle baş edememe, boş verme, sorunları konuşmama; yapıcı olma açısından alttan almak, tartışmayı uzatmama, orta yolu bulmaya çalışma, karşılıklı özür dileme, başka şeylerle meşgul olma, sakinleşmeyi bekleme, zararı azaltmaya çalışma, destek alma, eşi anlamaya çalışma, kendi davranışlarını değiştirmeye çalışma; dolaylı saldırganlık gösterme açısından susarak eşi sinirlendirme, geri adım atmama, sözel şiddet uygulama, psikolojik şiddet uygulama, ekonomik şiddet uygulama; kendine zarar verme tutumu açısından intiharı düşünme, olanlara katlanma, boyun eğme, kabullenme, kendini avutma, sigara ve alkol gibi maddeler kullanma; duygusal tepki verme açısından ağlama, kaderine razı olma, öfkeye hakim olamama, kızma/bağırma, çaresizlik, duygularını iletememe, eşten duygusal uzaklaşma, yetersiz hissetme, hayattan zevk almama, kendine olan inancın azalması, kendine olan güvenin azalması, önemsenmediğini düşünme, eşe güvenme isteği, ilişkiyi sürdürmek için kendini zorlama, anlaşılmiş hissetme, pişman olup özür dileme gibi görüşler ifade edilmiştir. Kadın katılımcıların destek sistemine ilişkin görüşleri detaylı incelendiğinde ise destek almama, yalnız kalma; köken aile desteği alma açısından anneyle paylaşma, kız kardeşiyle paylaşma, aile desteği alma, aile ile paylaşmama, eşin ailesinden destek isteme, çocuklardan destek bekleme; arkadaşlar/sosyal destek açısından arkadaşlarla dertleşme, başkalarına danışma, komşulara paylaşma, ruh sağlığı desteği alma, emniyete başvurma, şikayetçi olma, devletten yardım bekleme; haklarını arama, tepkisiz kalma açısından, sorunun bitmesini bekleme, zamana bırakma şeklinde cevapladıkları görülmüştür.

Erkek katılımcıların çift ilişkisinde şiddete maruz kalmaya ilişkin deneyimleri detaylı incelendiğinde ise; çoğunlukla fiziksel şiddetin olmadığı, daha çok duygusal/psikolojik şiddetin varlığı vurgulanmıştır. Duygusal/psikolojik şiddet açısından fikirlerinin önemsenmemesi, kendisine saygı duyulmaması, yok sayılma, aşırı kıskançlığa maruz kalma, anlaşılmama, intikam alma isteği, üzerinde baskı hissetme, eşin sürekli stresli olması, kırgın/küs kalma, öfke kontrolü olmaması, empati kurulamaması; sözel şiddet açısından sözel şiddete maruz kaldığını belirtme, sözel şiddet uygulama, bağırma, hakaret, sürekli tehdit edilme; fiziksel şiddet açısından fiziksel şiddete maruz kaldığını ifade etme, herhangi bir fiziksel şiddete maruz kalmama, eşe fiziksel şiddet uygulama, kapıya vurma, duvara yumruk atma, başka şeylere vurma; ekonomik şiddet açısından ekonomik şiddete maruz kalma, eşi ekonomik olarak kısıtlama; cinsel şiddet açısından birbirine cinsel şiddet uygulama, ihanete uğrama; köken aile açısından kardeşlerinin yok sayılması, babanın müdahale etmesi gibi ifadeler vurgulanmıştır.

Erkek katılımcıların şiddetle baş etme ve destek sistemlerine ilişkin görüşlerine bakıldığında ise sırasıyla; iletişim kurmaya çalışma açısından iletişim kurmak için çaba harcama, sağlıklı tartışmama, kendini ifade edemememe, sabretme, sakin konuşma, tatlı dil kullanmaya çalışma, susmak, dinlemek, çözüm bulmaya çalışma, tartışmayı sürdürme, tepkisiz kalma, sakinleşince konuşma, duygularını anlatmaya çalışma, kendi yanlışlarını anlatma, konuşmamama, hoş olmayan sözlerle maruz kalma; uzaklaşma/ayrılma açısından, evden uzaklaşma, iletişime ara verme, eşi bir süre yalnız bırakma, ilişkiden kaçma isteği, ayrılmayı düşünme, eşi evden uzaklaştırma, o ortamdan uzaklaşma, kaçma; yapıcı tepkiler gösterme açısından, alttan alma, eşe destek olmaya çalışma, barışma çabası, eşe değer verdiğini gösterme, ailece mücadele etme, sorunu belirlemeye çalışma, uzatmama, eşi anlamaya çalışma, eşin gönlünü almaya çalışma,

eşimi sosyal hayatta rahat bırakma, eşin hoşuna gidecek davranışlar sergileme, durumu kabullenmeme, durumu görmezden gelmeme, öfke kontrol yöntemleri kullanma çabası, eşin istediklerini yapmaya çalışma, endişelerini eş ile paylaşma, sakinleşince konuşma, şiddetin varlığını kabul etme, boşanmaya direnme; yarasız tepkiler açısından içine atma, karşıdan çaba bekleme, çaba sarf etmeme, karşı tarafı suçlama, yoğun biçimde tartışma, birbirini yıpratma, akıl/öğüt verme, şakaya vurma, kendinden taviz verme, telefonlara çıkmama; gizleme açısından problemlerin duyulmasından korkma, sosyal destek, yakın arkadaşlarla paylaşma; psikolojik yardım alma, baş edememe, kalıcı bir çözüm getirememe; kısıtlama açısından arkadaşlarla zaman geçirmenin kısıtlanması, eşi sosyal yaşamdan mahrum bırakma, eşi susturma; madde kullanımı açısından alkol alma, sigara içme; saldırganlık açısından eşe zarar vermeyi düşünme, zorbalık yapma, şiddete misilleme yapma gibi davranışlar gösterildiği ifade edilmiştir. Erkek katılımcıların destek sistemine ilişkin görüşleri incelendiğinde ise; daha çok destek olmadığı ifade edilmiş olduğu, bununla birlikte sırasıyla arkadaş desteği alma, amca dayı, teyze vb. gibi yakın akrabalarından destek isteme, köken aile desteği, ruh sağlığı desteği alma, tepkisiz kalma, eşten destek alma şeklinde cevapladıkları görülmüştür. Bu görüşlerden hareketle katılımcıların yaşadıkları problemlerde destek almakta zorlandıkları ve gerektiğinde ise daha çok köken aile ve yakın arkadaşlara destek almak için başvurduklarını göstermektedir.

Katılımcıların bu konudaki görüşlerinden bazıları şöyledir:

“İlk zamanlar kendi içime kapandım. Çaresiz ve kimsesiz olduğumu biliyordum. Yapabileceğim hiçbir şeyin olmadığını düşündüğüm için kabullendim. Sonrasında dayanamayıp kendimi sözel olarak savunmaya başladım. Bunun karşılığında yeniden fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kaldım. Bu kısır döngü böyle devam etti. Sonrasında tepkilerim sonucu fiziksel şiddet bitti. Ama, psikolojik ve ekonomik şiddet devam etti. Kimseden yardım almıyordum. Kendi içimde yaşadım. İnsanların artık bana acımasını istemiyordum. Benim iyi bir durumda ve mutlu olduğumu görmelerini istiyordum. Anlattığımda karşılık bulamayacağımı biliyordum. Sözel ve fiziksel şiddete maruz kaldığımı nasıl söyleyebilirdim. Çevreme göre ben iyi bir durumdaydım. Şimdi çocuklarım büyüdü, imkânları ölçüsünde onlar yardım etmeye çalışıyor. Ben onların da aynı şeylere maruz kalmaması için kimseye derdimi anlatmadım.” (Kadın, 45)

“Fiziksel şiddet yaşamadım fakat duygusal şiddet zaman zaman oldu. Ki bu da uyum süreciyle alakalı bir durumdu. Evliliklerde ebeveynlerin gölgesi şiddet, zorbalık ve uyum sağlayamamada en önemli faktörlerden biridir. Fiziksel şiddet kabul edilebilir bir durum değil. Duygusal şiddette ise önce sebepler üzerinde düşünür, çözemeyeceğim bir durum söz konusuysa profesyonel yardım almayı tercih edebilirim. Duygusal şiddette baş etme mekanizmaları işe yaramadı. Şu ana kadar dışarıdan bir yardım almadım. Sorunlarımızı kendi içimizde çözüyoruz.” (Kadın, 43)

“İlk yaptığım misilleme yapmak olmuştur. Eşim de inatçı bir insan olduğu için çok etkisi olmuyor. Eşimin inatçı yapısı benim hayır diyememem sorunların başlangıcı ve büyümesine sebep oldu. Yalnız bıraktım olmadı. Bazı şeylerden mahrum bıraktım olmadı. Eşimi sosyal hayatta rahat bıraktım. Çocuğa ben bakıp onu arkadaşları ile geziye gönderdim ev işi konusunda sıklıkla sordum. Hoşuna gideceğini düşündüğüm davranışlar sergilemeye çalışıyorum. Zaman zaman kendi ailesine bilgi verip yardımcı olmalarını istiyorum. Bu durumla çok baş edebilmiş değilim. Amcam ve eşinden yardım alıyorum.”(Erkek, 37)

“Birkaç tokat dışında fiziksel şiddet uygulamam olmadı. O da olmamalıydı. Sözel şiddet bizim evde vazgeçilmez. Bu alışılmış oldu. Umursanmayarak ruhsal ve sözel şiddete maruz kaldığımı düşünüyorum. Anlaşılmadığım zaman da büyük hayal kırıklığı yaşıyorum. Zorbalıkla bir yere varamadım. Kavgalarım bir elin parmaklarını geçmez. Susmak ve dinlemek çözüm olabilir. Başa çıkmak için sabır, sükunet, suhulet, sakin konuşma yöntemleri, tatlı dil gerek. Ben aslında hep bir intikam, rövanş peşinde oldum. Yardım almayı hiç düşünmedim. Dışarıdan gelince gönlüm alınsın istedim. Bunlarla baş etmek için bir şey yaptığım yok aslında. Çoğunlukla herhangi bir stratejiye başvurduğumu söyleyemem. Alınan olduğum için karşıdan bekliyorum. Bu da çok bir fayda sağlamıyor. Ben çok da çaba sarf edip bu konuya emek verdiğimi de söyleyemem.” (Erkek, 40)

Şekil 3. Katılımcıların çift ilişkisinde şiddetle baş etmeye ilişkin önerileri

Katılımcıların çift ilişkisinde şiddetle baş etmeye ilişkin önerileri detaylı incelendiğinde kadın katılımcıların eşlere yönelik öneriler açısından sırasıyla; eşler sağlıklı iletişim kurmalı, dürüstlük olmalı, eşler arasından saygı ve sevgi olmalı, empati yapılmalı, eş ile aynı fikirde olunabilmeli, baskı yapmamalı, kabul edici olunmalı, eşler birbirlerini anlamalı, karşıdaki önemsenmeli, severek/aşık olarak evlenilmeli, eşler kendini rahat ifade edebilmeli, kişi kendini geliştirmeli, eşi kırmamaya dikkat edilmeli, öfke anında uzaklaşılmalı, hoşgörülü davranılmalı kişisel hak ve özgürlüklere saygı duyulmalı, birey hazır olmadan evlenmemeli, eşler birbirinden beklentilerini bilmeleri, eşler empati kurabilmeli, abartma olmamalı şeklinde görüşlerini ifade ettikleri görülmüştür. Kadın katılımcıların devlet kurumlarına ilişkin önerileri açısından incelendiğinde eğitim desteği alt temasında aileler bilinçlendirilmeli, aile danışmanlığı verilmeli, dini eğitim verilmeli, evlilik öncesi eğitimler verilmeli, cinsel eğitim verilmeli, öfke kontrolü öğretilmeli, iletişim becerileri eğitimleri verilmeli, kadınlar eğitilmeli, eğitimli insanlar yetiştirilmeli, kendini ifade eden bireyler yetiştirmeli, kadınlar bilinçlendirilmeli, erkekler çocukken eğitilmeli; yasal düzenleme/yaptırım/cezalar açısından yaptırımları caydırıcı olmalı, devletin şiddet konusunda duyarlılığı artırılmalı, kadınlar çalışma hayatına daha fazla alınmalı, devlet kadını korumalı, kadın sahipsiz bırakılmamalı, kadının ekonomik özgürlüğü olmalı, kurumlar daha etkili olmalı, devlet sığınma evleri daha fazla yapılmalı, aileler önemsenmeli, emniyet olayları iyi takip etmeli, güçsüz olanlar korunmalı, birey devlet desteğine ulaşabilmeli, hak ve özgürlükler korumalı, önlemler alınmalı, psikolojik destek verilmeli, sadece polis koruması yeterli değil, sosyal etkinlikler yapılmalı, akademik konferanslar düzenlenmeli, suçlular eğitilmeli, şiddet görenler yalnız olmadığını hissetmeli, emniyet ve adalet bireyin yanında olmalı, devlet vatandaşını önemsemeli, kadınlara psikolojik yardım sunulmalı; medya/iletişim araçlarına ilişkin öneriler açısından tv' de şiddet göstermemeli, tv' de eğitici programlar yapılmalı, sosyal devlet olma, kamu spotları sunulmalı; değerler/sosyo-kültürel aktarımlara ilişkin öneriler açısından şiddet gizlenmemeli, manevi değerler ön plana çıkarılmalı, susulmamalı, çocuklar kadın erkek ayrımı yapılmadan büyütülmeli; ailelere yönelik öneriler açısından çocuklar hazır olmadan evlendirilmemeli, aile çocuklarını iyi yetiştirmeli, zorla bir şeyin elde edilemeyeceğini ailede çocuklara öğretmeli, genç çiftlerin aile içi işlerine karışmamalı, köken aileler destek olmalı,

aileler çocuklarının yanında olmalı, çocuklara iyi model olunmalı, çocukları cinsiyete göre ayırt etmemeli, çocuklar anlayışla büyütülmeli, ebeveynler hakkaniyetli davranmalı, çocuklara değer verilmeli, anne baba ahlaki değerleri öğretmeli, babalar çocuklarıyla daha çok vakit geçirmeli, çocukken gerekli özveri öğretilmeli, çocuklarını daha anlayışlı yetiştirmeleri, çocukların ihtiyaçları önemsenmeli, dikkatli ve hassas olunmalı, erkek çocuk iyi eğitilmeli, vicdanlı olmalı, erkek kadını sahipsiz görmemeli, kadın ailesiyle iletişim kurabilmeli, köken aileler yaşadıkları olumsuzlukları evli çiftte yansıtmamalı, kişi yalnız bırakılmamalı, çocuklar şımartılmamalı, kız çocuklarını ezdirmemeli, aileler sağduyulu olmalı, aileler adil olmalı, aileler merhametli olmalı, güvenli bir yuva oluşturmalı; kadınlara yönelik öneriler açısından kadınlar ekonomik özgürlüklerini kazanmalı, eşleriyle açık iletişim kurmalı, saygı görebilecekleri eş seçebilmeli, mutlu edebilecek kişileri eş olarak seçmeli, güçlü durmalı, haklarını savunabilmeli, korkak olmamalı, şiddeti sineye çekmemeli, kendine güvenmeli, kendilerini ezdirmemeli, kendilerini geliştirmeli, kendini iyi ifade etmeli, ayakta kalabilmeli, anlayışlı olmalı, korkak olmamalı, kendine güvenmeli, kendini ezdirmemeli, kendini geliştirmeli, tek başlarına ayakta kalabilmeli, hayallerinden vazgeçmemeli, hayır diyebilmeli, erken yaşta evlenmemeli, duygularını paylaşmalı, inatlaşmamalı, iyi anne olmalı, alttan almayı bilmeli, kocalarının dediklerini yapmalı, hedefleri için çaba sarf etmeli, kendilerini sevmeli, kendisini savunmalı, kararlı olmalı, sessiz kalınmamalı, değer veren erkekleri seçmeli, şiddet görüyorlarsa ayrılmalı, tatlı dilli olmalı, ortak karar alabilmeli, birbirlerini desteklemeli, sabırlı olmalı; erkeklere yönelik öneriler açısından empati yapmalı, erkekliği güç olarak görmemeli, sevgi, saygı, merhametli olmalı, anlayışlı olmalı, eşlerini mutlu etmeye çalışmalı, eşlerini önemsemeli, çocuklarını önemsemeli, hakkaniyetli olmalı, kadınlara karşı nazik olmalı, kibar davranmalı, öfkesini kontrol edebilmeli, gerektiğinde tedavi olmalı, şiddet yerine iletişim kurmalı, iletişim becerilerini geliştirmeli, eşlerine destek olmalı, adil olmalı, baskıcı olmamalı, otoriter olmamalı, kendini yenileyebilmeli, cömert olmalı, eşlerine iyi davranmalı, iyi baba olmalı, duyarlı olmalı, kadınlara değer vermeli, eşlerini dinlemeli, ailesini küçük düşürmemeli, kendilerini geliştirmeli, sakın kalabilmeli, eşine zaman ayırmalı, ev ekonomisinde adaletli olmalı, cinsellikte özenli olmalı, eş ile iletişime geçmeli, stresini yönetebilmeli, eşine ilgi göstermeli, birbirinin tanınmalı, gerektiğinde psikolojik destek almalı, eşi bir hayat arkadaşı olarak görmeli olarak cevapladıkları görülmüştür.

Erkek katılımcıların ise ilgili soruları şu şekilde cevaplamışlardır. Eşlere yönelik öneriler açısından uzlaşma yoluna gidilmeli, karşı taraf dinlemeli, anlayışlı olunmalı, empati yapabilmeliler, karşılıklı saygı göstermeli, sürekli olumsuzlukların tartışılmamalı, tanımadan asla evlenmemeli, internette duygusal ilişki kurulmamalı, elindekiyle yetinilmeli, karşılıklı sevgi olmalı, özgüven olmalı, dürüstlük olmalı, değer verildiği hissettirilmeli, gerekirse boşanılmalı, eş seçiminde beklentiler dikkate alınmalı, zorluklardan kaçılmamalı, evlilikte tartışmalar olabilir, küs kalınmamalı, eşlerin ekonomik özgürlükleri olmalı, kültürel farklılıklara dikkat edilmeli, saygı olmalı; devlet kurumlarına ilişkin öneriler açısından çiftlere etkili iletişim öğretilmeli, aile eğitimi verilmeli, bilinçlendirme çalışmaları yapılmalı, evlilik öncesi çiftler bilgilendirilmeli, önleyici tedbirler alınmalı; yasal düzenleme/yaptırım/cezalar açısından hazır olmadan evlilik izni verilmemeli, cezalar yükseltilmeli, şiddet uygulayanlar tedavi ettirilmeli, emniyet takip yapmalı, iş olanağı sağlanmalı, kadın koruma evleri artırılmalı, sorunlu kişileri devlet tedavi etmeli, aileyi koruma projeleri yapılmalı, psikolojik destek sağlanmalı, maddi destek sağlanmalı; değerler/sosyo-kültürel aktarımlar açısından dini değer anlatılmalı, medya/iletişim aracılığı bilgilendirme yapılmalı, şiddet haberleri sunulmamalı, evlilik programları olmamalı; ailelere öneriler açısından çocuklara ahlaki değerler öğretilmeli, çiftlere destek olunmalı, zorbalığın erkeğin hakkı olmadığı öğretilmeli, kız çocukları para için evlendirilmemeli, ebeveynler çiftin işlerine karışmamalı, çocuklarına sevgi aşılmalı, aşırı

baskıcı davranmamalı, erkek çocukları ayrıcalıklı yetiştirilmemeli, çocuk yaşta evlendirmemeli, evlenmeden önce kişinin rızası alınmalı, gençlere saygılı davranılmalı, insanın kıymetli olduğu öğretilmeli, kız çocuklarını asi yetiştirmemeli, ilişkiyi zorla kurtarmaya çalışılmamalı, adil olunmalı, sevdiği kişi ile evlendirmeli, yaşananları olgunlukla karşılamalı, çocuklara dini değerler öğretmeli, çocuklara duyarlı olunmalı; kadınlara yönelik öneriler açısından olmuyorsa sürdürmeye uğraşılmamalı, şiddet gördüklerinde haklarını aramaları, anlayabileceği insanlarla evlenmeli, bakımlı olmalı, pişman olacakları davranışlar yapılmamalı, eşinin sözünü dinlemeli, eşlerine karşı anlayışlı olmalı, her konuda aktif olmalı, her şey için kavga çıkarılmamalı, uyumlu olmalı, ekonomik özgürlükleri olmalı, iletişime açık olmalı, kendini ezdirmemeli, savunma sporlarını bilmeli, birbirlerini mutlu etmeli, kendini geliştirmeli, kocasına karşı sevgi sunmalı, erkeklerin sabrını zorlamamalı, eşine iyi davranmalı, tatlı dilli olmalı, az tv izlemeli, empati içinde olmalı, erkeğin evin reisi olduğunu unutmamalı, kimlik rollerini bilmeli, eşinde art niyet aramamalı, eşi öfkeli iken cevap vermemeli, eşyle ilgilenmeli, her şeye burnunu sokmamalı, ilişkide gurur olmamalı, kadınısı davranmalı, bilinçli çocuklar yetiştirmeli, ne istediklerini bilmeli, huzursuzluk çıkarmamalı, kocasına hakaret etmemeli, saygılı olmalı, konuşarak sorunları çözmeye çalışmalı, kültürlü olmalı, fedakarlık yapabilmeli, şiddet kabul edilmemeli, aile terbiyesi almalı, beklentilerini gözden geçirmeli, ihanet etmemeli; erkekleri yönelik öneriler açısından ailesiyle iyi geçinmeli, aldatmamalı, empati kurabilmeli, eve para getirmeli, öfkelerine hakim olmalı, şiddet kullanmamalı, eşi ile uyumlu olmalı, eşin emanet olduğunu unutmamalı, eşe karşı anlayışlı olmalı, eşi değerli hissettirmeli, eşini sevmeli, tartışmadan uzak durmalı, eşine iyi davranmalı, eşyle inatlaşmamalı, saygılı olmalı, eşini utandırmamalı, hayır demeyi bilmeli, ilgili olmalı, şefkatli olmalı, kadını çalıştırmamalı, kadınlara nezaket gösterilmeli, sıkıntılarını evine yansıtmamalı, çocuklarına örnek olmalı, zorlanırsa bırakabilmeli, eşinin kontrolüne girmemeli, yardım almaktan kaçınmamalı, şiddet içerikli filmler izletilmemeli, yasal yaptırımları iyi bilmeli, zamanlarını ailesiyle paylaşmalı, merhametli olmalı, duyarlı olmalı, çocuklarını iyi yetiştirilmeli, baba evde huzuru sağlamalı, kendini kadınlardan üstün görmemeli ve kendisini sakinleştirebilmeli şeklinde cevapladıkları görülmüştür.

Bazı katılımcıların çift ilişkisinde şiddetle baş etmeye ilişkin görüşleri şöyledir.

“Başta iyi bir eğitim gerekli. Kişinin kendisini geliştirmesi lazım. Karşıdakini önemsemeli, seyerek evlenilmeli, birbirine saygı ve sevgi olmalı. Kadınlara sahip çıkılmalı. Emniyet yetkilileri olayları iyi takip etsinler. Kadınlara ekonomik özgürlüklerini kazandıracak çalışma ortamı hazırlanmalı. Kanunları sıkı uygulayıp boşlukları doldursunlar. Kadını koruma ve insan hak ve özgürlüklerini korumaya yönelik uygulamalar artırılsın. Kadınlar sessiz çığlık atmasın, içlerinde yaşamasınlar, paylaşsınlar, kendilerine güvensinler, kendilerini anlatsınlar, susmasınlar. Erkekler kadınlara nazik, hakkaniyetli, adaletli, saygılı ve merhametli olsunlar. Aile büyükleri evlatlarının arkasında dursunlar, destek olsunlar. Maddi olmasa bile manevi destek olsunlar. Çocuklarının aile içi işlerine karışmasınlar.”(Kadın, 34)

“Şiddet gören taraf yalnız olmadığını, devletin, emniyetin, adalet kurumlarının varlığını yanında hissetmeli. Güçlü olduğunu bilmeli. Kadınlar kendilerine verilen “Sen zayıfsın.” algısından kurtulmalı. Erkeğe erkek olmanın yumruğunu masaya vurmak değil, koruyup kollamak olduğu öğretilmeli. Çocukken gerekli özveri öğretilmeli. Aile büyükleri mümkün olduğunca evliliklere müdahale etmemeli. Ancak şiddet durumunda her iki tarafın ebeveynleri oturup konuşarak ortak bir kararla davranmalı. Ebeveynler sadece kendi çocuğunu koruyup kollama yoluna gitmemeli.” (Kadın, 43)

“Halkımız bilinçlendirilmelidir. Şiddet ve zorbalığın erkeğin hakkı olmadığı öğretilmelidir. Kadınların eğitilmesi, meslek sahibi olması, ekonomik özgürlüklerini kazanması etkili olacaktır. Cezalar yükseltirise caydırıcılık artabilir. Eşinden tehdit alan, dayak yiyen ve hayati tehlikesi olan kadınları emniyet daha iyi koruyabilmelidir. Kadınlar eşleri öfkeli iken cevap vermesin. Ortalık sakinleştikten sonra düşüncelerini söyleyip, eşlerinin yanlışlarını sakince konuşsunlar. Eğer şiddet önlenemiyorsa boşanmak gerekir. Erkek

huzurlu bir hayat istiyorsa aile içine huzuru getirecek olan anne ve babadır. Ufak tefek sebeplerle aile ilişkileri gerilmemeli. Erkekler öfkelerine hâkim olmalı. Aile büyükleri evlatlarının önceliklerinin değiştiğini anlamalıdır. Ebeveynler çiftlerin işlerine karıştırsa sorun büyümektedir. Onları özgür bırakınlar.” (Erkek, 49)

“İşlenen suçlara verilen cezalar caydırıcı olmalı ve emniyet yetkilileri takip yapmalı. Devlet önleyici tedbirler almalı ve ekonomik sıkıntı içinde olan ailelere yardım destek ve eğitim hizmetleri sunulmalı. Kanun boşluklarından kötü niyetli kişilerin faydalanmasının önüne geçilmelidir. Kadınların ekonomik özgürlükleri olsun tamam ama bu sebeple eşlerine minnet etmemek adına huzursuzluk çıkarmasınlar. Yapmaları gerekeni yapsınlar. Kendilerini geliştirip mutlu olmanın yolunun aile birliğinden geçtiğini unutmasınlar. Saygılı olsunlar. Erkekler duyarlı ve hassas olsunlar ve sorunların çözümlerinde yardım almaktan kaçınmasınlar. Merhametli olsunlar. Kaba kuvvetle bir yere varılmayacağını unutmasınlar. Aile büyükleri çocuklarına destek olsunlar ama içişlerine karışmasınlar. Çocukların mutluluğu onları mutlu etsin. Korkmasınlar anne baba vazgeçilmezdir. Bunun için endişelenip olumsuz işlere girmesinler.” (Erkek, 37)

Kadın	Erkek
Köken ailede şiddet deneyimi Şiddet var Fiziksel, Psikolojik, Sözel, Ekonomik Şiddet yok	Köken ailede şiddet deneyimi Şiddet var Fiziksel, Psikolojik, Sözel, Ekonomik Şiddet yok
Köken ailede çift ilişkisi Negatif ilişki algısı Pozitif ilişki algısı	Köken ailede çift ilişkisi Negatif ilişki algısı Pozitif ilişki algısı
Köken ailede şiddet ile baş etme İletişim kurma Tepkisiz kalma Baş edilemedi Boşanma Mesafe koyma Aile bireylerinin müdahil olması Katlanma	Köken ailede şiddet ile baş etme Tepkisiz kalma Baş edilemedi Boşanma Mesafe koyma
Diğer Pasif duygular (Ağlama, Korkma, Küsme...) Problemi uzatmama Uyarma Kendine zarar verme Mücadele etme	Diğer Unutmaya çalışma Problemi uzatmama Yadırgamama Kendine zarar verme Mücadele etme
Köken aile etkileri Şiddet uygulayan ebeveynenden uzaklaşma Şiddete maruz kalan ebeveyne yakınlaşma Aileden kopma	Köken aile etkileri Şiddet uygulayan ebeveynenden uzaklaşma Şiddete maruz kalan ebeveyne yakınlaşma Aileden kopma

Şekil 4. Katılımcıları içinde büyüdükleri köken ailede çift ilişkisine ve şiddete ilişkin deneyimleri

Katılımcıların içinde büyüdükleri köken ailede şiddete ilişkin deneyimleri ve köken ailesinde çift ilişkisine dair görüşleri detaylı bir biçimde incelendiğinde; kadın katılımcıların köken ailede şiddet deneyimi ile ilgili olarak ailede şiddet yaşandığını sıklık sırasına göre; fiziksel şiddet vardı, sözel şiddet vardı, psikolojik/duygusal şiddet yaşandı, ekonomik şiddet vardı ve ailede şiddet yaşanmadı şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Kadın katılımcıların köken ailede çift ilişkisine ilişkin görüşlerine bakıldığında pozitif ilişki algısı olarak, anne-babam uyumlu bir çiftti, babam anlayışlıydı, bize sorunları yansıtmadılar, babam fedakardı, babam daha eşitlikçiydi, babam sert bir insan değildi şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Negatif ilişki algısı açısından babam sert mizaçlıydı, babam kendi bildiğini yapardı, anlaşılmazlardı, boşanmak zorunda kaldılar, annem babamın sınırlarını çok zorlardı, babaannem annemi değersizleştirmeye çalıştı, babam çok sert görünürdü, annem baskın bir karakterdi, annem kendini çok koruyamazdı olarak yanıtladıkları görülmüştür.

Kadın katılımcıların köken ailede şiddet ile baş etmeye ilişkin görüşleri incelendiğinde; başa çıkamama vurgusunun çoğunlukta olduğu, bunu sırasıyla boşanma/ayrılma düşüncesi, uzaklaşma/mesafe koyma, ayrı odalarda yatma, uzaklaşma, ayrı bir odaya çekilme, köken ailenin müdahil olması, alacağımız kararları tek başımıza alamadık, annem anneannelere giderdi, çocukları için katlanma, tepkisiz/sessiz kalma, müdahale edememe, hiçbir şey olmamış gibi davranma, iletişim kurma, konuşarak problemi çözme, şirinlik yapma, gönül almaya çalışma, kendini sevdirmeye çalışma, birbirinin fikrini almaya özen gösterme; diğer tepkiler açısından bakıldığında eşten korkma, küsme, söz dinleme/itaat etme, özür dileme, kendinden taviz verme, uyarma, kendine zarar verme, başka şeylerle ilgilenme, mücadele etme, üzülme, ağlayarak tepki gösterme, şeklinde cevapladıkları görülmüştür.

Kadın katılımcıların köken ailenin etkilerine ilişkin görüşlerini incelediğinde bu soruları daha çok olumsuz etkilendikleri şeklinde yanıtladıkları görülmüştür. Bu deneyimlerin şu anki ilişkilerime olumsuz yansımaları, travmaların hala etkisinde olma, çok çaresizlik yaşadığını vurgulama, o süreçte intiharı kurtuluş olarak düşünme, içine atma, aile ile birlikte pek vakit geçiremememe, problemler yüzünden anne-babanın ayrılması, şiddetin kendisine de yapılacağını düşünme, yokluk yaşama, ailecek dağılma, babanın yaptıklarını unutamama, evlilikten soğuma, yapılanlara üzülme, düşündüğümde ağlama, kendini hep çok kötü hissetme, ikinci sınıf insan gibi hissetme, kırgınlıkların devam etmesi, taraf tutmaya zorlanma, babadan uzaklaşma, babadan nefret etme, küçükken babayı sevmeme, babasına baba diyememe, babayla arasına duvar oluşturma, anneden uzaklaşma, annenin yaptığı hataları yapmamaya çalışma, anne ile arasına mesafe koyma, babaya yakınlaşma, anneye yakınlaşma, evlenince anneyi daha iyi anlama, anneni yanında olma isteği şeklinde cevapladıkları görülmüştür.

Erkek katılımcıların içinde büyüdükleri köken ailede şiddete ilişkin deneyimlerine dair görüşleri detaylı incelendiğinde ailede çokça şiddetin yaşandığı ifade edildiği görülmüştür. Bu ifadeler sıklık sırasına göre; fiziksel şiddet, sözel şiddet, psikolojik/duygusal şiddet, ailede şiddet yaşanmadı şeklindedir. Erkek katılımcıların köken ailede çift ilişkisine ilişkin görüşlerine baktığımızda pozitif ilişki algısı açısından babam annemi üzmezdi, babam haklı da olsa ses çıkarmazdı, birbirine saygı duyarlardı, hiç sıkıntımız yoktu, bizim önümüzde asla tartışmazlardı, tartışmasız bir ailede büyüdüm; negatif ilişki algısı açısından babam sinirli bir insandı, babamın alkolü sıkıntı yaratırdı, çoğunlukla tartışarlardı, evde baba hâkimiyeti vardı, babam kavgacı biriydi, annem baskın karakterdi şeklinde cevapladıkları görülmüştür.

Erkek katılımcıların köken ailede şiddet ile baş etmeye ilişkin görüşleri incelendiğinde; baş edememe, boşanma/ayrılma, uzaklaşma/mesafe koyma, babam akşama kadar eve gelmezdi,

babam evi sık sık terk ederdi, tepkisiz/sessiz kalma, annem bu duruma alışmıştı, annem çok karşı koyamazdı, herkes kabullenmişti şeklinde cevapladıkları görülmüştür. Diğer tepkiler açısından bakıldığında tartışma uzatılmazdı, şiddet pek yadırgamazdı, öfkenin geçmesi beklenirdi, yoğun korku, unutmaya çalışma, katlanma, babaya itaat etme, şeklinde cevapladıkları görülmüştür. Erkek katılımcıların köken aile ilişkilerinin kendisine yansımalarına ilişkin görüşleri incelendiğinde olumsuz etkilenme açısından çok üzülürüm, çok çaresizlik yaşadım, bizi mutsuz etti, korkardım, huzursuz hissediyordum, anlatmakta zorlanıyordum, duymak bile beni çok rahatsız ediyordu, o an her şey anlamsız geliyordu, ortam buz gibi olurdu, şu an ben de ailemi memnun edemiyorum, şiddeti unutamıyorum, tartışıklarında çok üzülürdüm, endişelenirdim, diğerleri de üzülürdü, anneme acırdım, ağlardım, babama karşı çaresiz hissettim, olaylarda sesiz kalamıyorum, içimde derin yaralar açtı, kalıcı izler bıraktı, benim evliliğim de yara aldı; olumlu etkilenme açısından ailemle hep mutlu oldum, kendi çekirdek ailemi üzmemeye çalıştım, olayları detaylı düşünme, aile üyelerinden uzaklaşma, evden kaçma, evden uzaklaşmayı tercih etme; babaya yakınlaşma açısından babamla arkadaş gibi olduk, babamla birbirimizi daha çok sevdik, büyüdükçe babama hak vermeye başladım; anneye yakınlaşma açısından anneme daha çok bağlandım; babadan uzaklaşma açısından hala babama karşı yakın hissetmiyorum, babama karşı saygım yok, babamdan korkuyordum, babamdan uzaklaştım ve annemden uzaklaştım şeklinde cevapladıkları görülmüştür.

Katılımcıların bu konudaki görüşlerinden bazıları aşağıda paylaşılmıştır:

“Ailemde çok fazla şiddet yaşanırdı. Babaannem ve babam kaynaklı çok yaşanırdı. Tanık olduğumda üzülürdüm. Annemin o anki çaresizliği beni çok üzerdi bu benim evliliğe bakış açım noktasında sıkıntılarım oldu. Belki de benim sorunlarımın sebebi de o travmalar olabilir. Annemin yaptığı hataları kendim yapmamaya çalışırdım ağlardım. Tepki gösterdiğimde şiddetin bana yönelmesinden korkardım. Kardeşlerim de üzülür, korkar ve mukavemet edemezlerdi. Söz ve psikolojik şiddet daha yoğun oldu. Bununla başa çıkamadım aslında. Şu anki ilişkilerime yansıyor. Hala da etkisindeyim, hala da başa çıkmış sayılmayız. Babam şu anda öyle değil ama ben bu duvarı yıkamadım.” (Kadın, 37)

“Annem ve babamdan kaynaklanan şiddet ve zorbalığa hiç maruz kalmadım. Annem ve babamın evliliklerine hep hayran kalmışım. Biz üç kardeşiz. bir ağabeyim bir de erkek kardeşim var. Abim ve kardeşim arasında ara sıra gerginlik yaşanır ama anne babam arasında hiç şiddet yaşanmamıştır.” (Kadın, 26)

“Zaman zaman fiziksel duygusal sözel şiddet yaşanırdı. Bu konu beni çok üzerdi. Mani olamazdım. Babamın baskıcı otoriter yapısı hala devam etmekte. Fiziksel şiddet devam etmiyor ama ruhsal sözel şiddet devam ediyor. Şimdilerde benim evliliğim bu konuda yara almış durumda. Bu durumlar yaşandığında pek etkili olduğumu söyleyemem. İçimde derin yaralar açıp, kalıcı izler bıraktığını düşünüyorum. Çünkü hala çoğu zaman kendimde babama karşı koyma gücü göremiyorum. Kendim de diğer kardeşlerim de benimle aynı durumdalar sanırım. Bu durum da bizi anneye daha çok bağladı.” (Erkek, 39).

“Babam sinirli biriydi. Annemi ve beni de severdi ama bana da kardeşlerime de anneme de zaman zaman şiddet uygulardı. Bu beni çocukken üzerdi. Ama o devirde her evde aynı şey yaşanırdı. Kimse bu durumu yadırgamazdı. Bununla baş edebilmek için babamın her dediğini yapardım. Belki beni dövmez diye düşünürdüm ama babam yine döverdi.” (Erkek, 36)

Tartışma

Bu araştırmada, katılımcıların çift ilişkisi deneyimleri, ilişkilerinde deneyimledikleri şiddet, nedenleri ve başa çıkma stratejilerine ilişkin görüş ve önerileri ve son olarak çiftlerin köken aile yaşantılarının kendi evlilik ilişkilerine yansımalarına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Bu kapsamda ilk olarak katılımcıların çift ilişkisinde deneyimledikleri duygular incelendiğinde;

kadın katılımcılar pozitif duygularını belirtmekle birlikte ilişkilerinde daha çok negatif duygular deneyimlediklerini vurgularken, erkek katılımcıların ise ilişkilerinde pozitif duyguları daha yoğun bir şekilde deneyimledikleri görülmüştür.

Türkiye’de evlilik kadın-erkek ilişkilerine yön veren geleneksel değerlerin biçimlendiği bir kurum olarak ön plana çıkmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1999; TÜİK, 2017). Aileler daha çok kendi yaşam biçimine yakın kişilerle çocuklarının evlilik yapmasını desteklemektedir. (Fıfıloğlu, 2001; Kurter, Jencius ve Duba, 2004). Bu nedenle geleneksel evlenme biçimi olan “görücü usulü” evlilikler günümüzde hala önemini korumaktadır. Çift ilişkisinde yaşanan olumsuz duygulanımların fazlalığı dikkate alındığında bu durum eşlerin birbirini yeterince tanımadan ve gerçekçi olmayan beklentilerle evliliğe adım atmalarına ve sonucunda da bazı konularda hayal kırıklıklarına uğradıkları şeklinde değerlendirilebilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu olarak katılımcıların çift ilişkisinde şiddetin nedenlerine ilişkin görüşleri incelendiğinde kadın katılımcılar şiddetin nedeni olarak sırasıyla; ruhsal/psikolojik problemler, çift uyumsuzluğu, köken aile ilişkilerindeki gerilimler, iletişim problemleri, ekonomik problemler, madde kullanımı ve eğitim eksikliği gibi sebeplere vurgu yaparken; erkek katılımcılar ise çift ilişkilerindeki şiddet davranışlarının nedenlerine ilişkin yine en çok psikolojik problemleri ifade ettikleri görülmüştür. Sonrasında sırasıyla, iletişim problemleri, çift ilişkisindeki uyumsuzluklar, değerler arasındaki farklılıklar, köken aile büyüklerinin davranışları, ekonomik problemler, ev içi çatışmalar, madde kullanımı, eğitim eksikliği ve cinsellik konusundaki gerginliklerden kaynaklandığı ifade edilmiştir.

Bulgular değerlendirildiğinde katılımcıları çift ilişkilerinde şiddetin nedenlerine ilişkin genel olarak bireysel, ilişkisel ve köken aile etkilerine vurgu yaptıkları görülmüştür. Araştırmada katılımcıların çift ilişkilerinde şiddetin nedenlerine ilişkin görüşlerine benzer bulgular alanyazındaki çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Örneğin; Babahanoğlu ve Özdemir’in (2016) yapmış olduğu araştırmada aile içi şiddetin en temel nedenleri olarak; maddi yetersizlik, iletişim eksikliği, geleneksel ve ataerkil toplum yapısı, eğitimsizlik, saygı, sevgi ve hoşgörüsüzlük olarak saptanmıştır. Çiftler arası şiddette ilişkisel nedenler olarak ilişkideki yoğun kıskançlık duyguları, partneri kontrol etme ve kişiler arası güç mücadeleleri (Brem vd., 2018) sahiplenme, dürtüsellik, zayıf çatışma çözme becerileri, antisosyal kişilik, saldırganlık ve öfke patlaması gibi nedenlerin şiddeti tetikleyen faktörler olarak kabul edildiği görülmektedir (Dykstra, Schumacher, Mota ve Coffey, 2015). Bu anlamda çiftlerin ilişki deneyimleri içindeyken kendi öfke ve gerilimlerini yönetebilme becerilerinin artırılması, duygularını fark etme ve ifade etme, yaşamış oldukları yaşam gerilimlerde alkol, sigara ve benzeri gibi madde kullanımına başvurmak yerine, yapıcı çatışma çözme becerilerinin tercih edilmesinin ilişkilerine olumlu katkı sağlayabileceği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, kendi geçmiş yaşam deneyimlerinin ve köken aile ilişkilerinin çift ilişkilerine nasıl yansıyor olabileceği konusunda farkındalık kazanma, çift olarak aile büyükleri ile ilişkilerde sınırların belirlenebilmesi, evlilik içinde aile büyükleri ile daha sağlıklı iletişim kurulabilmesi gibi faktörler evliliği çoğu zaman bitirme noktasına getiren şiddet deneyimlerinin azalmasına yardımcı olabilir.

Bu sonuçlar dikkate alındığında, katılımcıların da belirtmiş olduğu gibi çift ilişkilerinde bireylere, çiftlere ve ailelere yönelik ruh sağlığı desteği ihtiyacının daha net bir biçimde ortaya çıktığı söylenebilir. Ailede bireysel, ilişkisel ve kültürel aktarımları dikkate alacak bir biçimde çiftlere etkili iletişim kurabilme, duygularını ifade edebilme, gerginlikle baş etme, öfke kontrolü ve benzeri hizmetlerin bireylere çift ilişkisi sürecinde şiddete başvurmadan yaşadıkları

gerilimleri yapıcı problem çözme becerileri çerçevesinde çözebilmelerinde destek hizmetleri sağlanması önemli hale gelmektedir. Bununla birlikte, araştırmadan elde edilen verilere dayalı olarak çift ilişkilerinde bireylerin köken aileleri ile yaşadıkları deneyimlerin şu an ki ilişkilerine nasıl yansımaları olduğuna ilişkin farkındalık kazanmaları aile olabilme sürecinde çiftlere önemli katkılar sağlayabileceği söylenebilir.

Katılımcıların çift ilişkisinde şiddete maruz kalmaya ilişkin deneyimleri ve şiddetle baş etme stratejileri incelendiğinde; daha çok duygusal/psikolojik şiddetin varlığından bahsettikleri görülmektedir. Bunu sırasıyla sözel şiddet, fiziksel ve cinsel şiddet takip etmektedir. Erkek katılımcıların bir kısmının kadın katılımcılardan farklı olarak herhangi bir şiddet türüne maruz kalmadıkları, zaman zaman algıladıkları ekonomik şiddet olduğu ve köken ailede yaşamış oldukları şiddet deneyiminin kendilerini etkilediğinden bahsettikleri de görülmüştür.

Şiddet ile baş etmeye yönelik hem kadın hem de erkek katılımcıların önem sırasına göre; duygusal olarak kırıcı tepkiler verme, ayrılma/uzaklaşma, gizleme, katlanmaya çalışma, madde kullanımı, saldırganlık, eşi kısıtlama gibi bazı yararsız tepkiler gösterdikleri ve bununla birlikte yapıcı olmaya çalışma, iletişim kurma, sosyal ya da psikolojik destek alma gibi yapıcı tepkiler gösterme eğiliminde oldukları görülmüştür. Katılımcıların yaşamış oldukları şiddet ile baş etmede var olan destek sistemini ne kadar kullanabildikleri incelendiğinde ise; hem erkek hem de kadın katılımcıların büyük çoğunluğunun yeterince faydalanabilecekleri desteklerinin olmadığını vurguladıkları görülmüştür. Bunun dışında ev içinde tansiyon yükseldiğinde özellikle kadın katılımcıların zaman zaman köken ailelerinden, akrabalarından, arkadaşlarından duygusal destek almaya çalıştıkları görülmüştür.

Aile içi şiddetin algılanması ve tanımlanması her zaman toplumun ve bireylerin kültürel değerleri üzerinde şekillenmektedir (Şahin ve Beyazova, 2001). Bu nedenle araştırmalar, şiddet kavramının algılanmasındaki toplumsal, bireysel ve kültürel farklılıklar nedeniyle aile içi şiddetin yaygınlığının ve büyüklüğünün saptanmasının güç olduğu vurgulamaktadır (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2014). Şiddetle baş etme becerilerine ilişkin katılımcı görüşleri dikkate alındığında alan yazında pek çok araştırma da vurgulandığı gibi şiddet uygulanan kadınların, şiddet görmeyenlere oranla problem odaklı ve aktif başa çıkma yöntemlerini (şiddet içeren ilişkiyi sonlandırma ve resmi kaynaklara ulaşma gibi) daha az kullandıkları (Clements ve Sawhney, 2000; Taft, Resick, Panuzio, Vogt ve Mechanic, 2007) ve sorunu görmezden gelmeye eğilimli oldukları saptanmıştır (Hunter, 2001).

Türkiye’de aileler herhangi bir sorunla karşılaştıklarında genellikle gizleme eğiliminde olmakta ve profesyonel bir uzmandan yardım alma konusunda çok istekli olmamaktadır. Hem kişisel hem de aile içinde bir sorun yaşandığında bireyler genellikle önce akrabalarından, sonra arkadaşlarından son olarak da ruh sağlığı çalışanlarından yardım almayı tercih etmektedirler (Arslantaş, Dereboy, Aştı ve Pektekin, 2011; Beşpınar ve Beşpınar, 2017). Sullivan, Schroeder, Dudley ve Dixon (2010) ‘a göre şiddet ile karşılaşıldığında, kaçınma, sosyal destek alma veya sorun çözme bu yöntemlerin en temel olanlarıdır. Kaçınma davranışının şiddeti pekiştiren ve arttıran bir yanı olduğu, ancak sosyal desteği olan kadınların daha fazla sorun çözme arayışlarına yöneldiği belirtilmektedir (Snow, Swan, Raghavan, Connell ve Klein, 2003). Buradan hareketle bu araştırmada da bireylerin içinde yetiştiği kültürel değerlerin yardım almaya dair bakış açılarını da önemli derecede etkilediği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede çiftlere sunulacak psikolojik desteklerle yaşadıkları gerilim durumlarında gizleme, geçiştirme, katlanma gibi

yararsız tepkilerdense, sağlıklı bir iletişim kurarak problemlerle etkili bir biçimde baş etme becerilerinin kazandırılmasının önemli olduğu söylenebilir.

Katılımcıların çift ilişkisinde şiddetle baş etmeye ilişkin önerileri incelendiğinde; eşlere, devlet kurumlarına (eğitim ve yasal düzenlemeler, medya ve iletişim araçları, psikolojik destek ve sosyo-kültürel değerlerin aktarımı gibi), ailelere, doğrudan erkeklere ve kadınlara yönelik olarak önerilerde buldukları gözlemlenmiştir. Alan yazında yapılan bazı araştırmalar incelendiğinde çift şiddetini önlemek için çok boyutlu tedbirler alınması gerektiği vurgulanmaktadır (Buka ve Earls, 1993; Edleson, 1999; Genç ve Seyyar, 2010). Aile içi ilişkilerde kültürel öğeler dikkate alınıp iletişim ve çatışma problemleri kadın erkeğin pozisyonunu eşitleyerek çözüme kavuşturulması gerektiği vurgulanmaktadır. Evlilik öncesi iletişimle ilgili beceri kazanmak, çiftlerin bu becerilerini geliştirme, birlikte ortak hedefler oluşturma, çatışmaları barışçıl yollarla çözme, gerçekçi beklentiler içinde olma konusunda da yardımcı olabildiği görülmektedir (Banks, 2012). Bununla birlikte, evlilik sürecinde yoğun çatışmalar yaşayan çiftlerin devlet desteği ya da kendi kaynaklarını kullanarak bireysel, çift ve aile psikolojik danışmanlığı almaları konusunda teşvik edilmeleri çiftlere çok daha fazla katkı sağlayabilir. Bu süreçte bireyler, ilişkilerinin doğal gelişim sürecini ve aile yaşam döngüsünde meydana gelen olası krizleri daha iyi anlama, olası yaşanabilecek çatışmaları etkin ve yapıcı bir biçimde yönetme becerilerini artırabilirler. Sosyal desteğin ve sorun çözme becerilerinin yetersiz olduğu durumlarda şiddetin sürdüğü bilinmektedir (Eisikovits, Guttman, Sela-Amit ve Edleson, 1993). Şiddetin daha kolay öğrenildiği aile, arkadaş, TV, internet, sanal medya ve benzeri ortamların kontrol edilmesi ve bu tür gösterilere müsaade edilmemesi gerekmektedir (Genç, Taylan, Adıgüzel ve Kutlu, 2017). Bu anlamda medya ve diğer iletişim araçlarının daha etkili bir şekilde kullanılması açısından yasal tedbirlerin alınması gerektiği söylenebilir.

Katılımcıların köken aile deneyimleri açısından bakıldığında, çocukluk yıllarında geçirilen yaşantılar ve aktarımlar, aile içinde anne-baba arasında yaşanan çatışmalar ve bu gerilimlerle nasıl başa çıkıldığı katılımcıların kendi çift ilişkilerinde yaşamış oldukları gerilimleri nasıl yönetecekleri konusunda etkili olabildiğini göstermektedir. Şiddetin tek nedeni çiftlerin kişisel tutumları değildir. Yapılan araştırmalarda çocukluğunda aile içi şiddete maruz kalanların kendi çift ilişkisi deneyimlerinde daha fazla şiddet yaşantısı olduğu bulunmuştur (Hamilton, 1989; Nadelson, 1996; Riggs, Caulfield ve Street, 2000). Ayrıca şiddete maruz kalanlar kendi çocuğuna da şiddet uygulamaktadır (Egeland, 1993; Haskan ve Yıldırım, 2012; Hemenway, Solnick ve Carter, 1994; Neugebauer 2000; Riggs vd., 2000; Vahip ve Doğanavşargil, 2006;). Çocuk doğrudan şiddete maruz kalmasa da, ana baba arasındaki şiddete tanık olmanın diğer çocukluk çağı travmaları ile benzer etkilere neden olduğu bildirilmiş ve kısa dönemde çocuklarda görülen bazı olumsuz belirtiler saldırganlıkta artış, edilgenlik, çekilme, somatik belirtiler, bunaltı ve kendine zarar verme girişimi olarak saptanmıştır (McDonald ve Jouriles 1991). Bu anlamda araştırma bulgularını da dikkate alarak çift ilişkilerinde meydana gelen şiddet olaylarında yaşanan problemleri gizli tutmak yerine, uygun kişi ve kurumlarla paylaşarak destek sisteminin daha etkili bir biçimde aktive edilmesi ve aile içinde meydana gelen çatışmaların şiddete dönüşmeden ortadan kalkmasına katkı sağlayabilir. Katılımcıların içinde büyüdükleri köken ailede şiddete ilişkin deneyimleri ve köken ailesinde çift ilişkisinde dair görüşleri incelendiğinde hem kadın hem de erkek katılımcıların büyük bir kısmının köken aile içinde fiziksel, sözel, psikolojik ya da ekonomik şiddetin var olduğunu, bazı katılımcıların ise şiddet algılamadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bununla birlikte, katılımcıların köken aile deneyimleri içinde anne-baba ilişkilerinin daha çok negatif olarak algılandığı, şiddet ile baş etmekte zorlandığı, uzaklaşma, boşanma, iletişim kurmama, aile büyüklerinin müdahil olması ya da problemleri

uzatmama, unutmaya çalışma, katlanma, korkma ve itaat etme gibi bazı yararsız tepkiler ortaya koyulduğu ifade edilmiştir. Hem erkek hem de kadın katılımcılar köken ailesinde meydana gelen şiddet olaylarından olumsuz etkilendiklerini ve sonucunda anne ya da babadan birine uzaklaşma veya yakınlaşma reaksiyonları gösterdikleri görülmüştür.

Bulgular alan yazın çerçevesinde değerlendirildiğinde teorik açıdan benzer sonuçların daha önce vurgulandığı görülmektedir. Örneğin; sosyal öğrenme kuramı çocuk veya gençlerin, ebeveynler arasındaki şiddeti gözlemlediklerinde şiddetin aile üyeleriyle olan çatışmaları çözmek için kabul edilebilir veya etkili bir araç olduğunu öğrendiklerini ortaya koymaktadır (Ehrensaft vd., 2003). Biyopsikososyal sistemler teorisine göre ise, bireyler içinde doğdukları aile ve toplum sisteminin bir parçasıdır ve bu sistemlerle sürekli etkileşim halindedirler. Birey doğduğu andan itibaren almış olduğu açık ve örtük mesajlar yolu ile kendine ve içinde bulunduğu topluma yönelik farklı tutumlar geliştirir (Pinsof ve Lebow, 2005). Birey edindiği bu değerler sistemi ile diğerleriyle iletişim kurmaya ve ilişkilerini sürdürmeye devam etmektedir (Goldenberg ve Goldenberg, 1991). Yapılan çalışmalar sosyalleşme sürecinde bireyin diğerleri ile kurmuş olduğu ilişkiler sonucunda içinde yetişmiş olduğu toplumun değerlerini, inançlarını ve tutumlarını benimseme eğilimi gösterdiğini vurgulamaktadır (Sue, Arredondo ve McDavis, 1992). Nesiller arası aile terapisi kuramını geliştiren Murray Bowen da, bireylerin geçmiş kuşaklardan kendilerine aktarılan örüntüleri incelemedikleri ve düzeltmedikleri sürece, bu davranışları büyük bir olasılıkla kendi ailelerinde tekrar edeceklerini savunmuştur (Kerr, 2003). Yapılan araştırmalar çocukken şiddete maruz kalma ve tanık olmanın gelecekte psikiyatrik ve fiziksel hastalıkların da nedeni olabileceğini göstermektedir (Campbell, 2002; Kaplan vd., 1999; Malinosky-Rummel, 1993; McCauley vd., 1997; Tollestrup vd., 1999; Wisner, Gilmer, Saltzman ve Zink, 1999). Buradan hareketle Kaymak-Özmen'in (2004) de vurguladığı gibi ebeveynlerin tutum ve davranışlarına dikkat etmesi, şiddetin çözüm yolu olmadığını çocuklarına göstermesi gelecek nesillerin şiddete başvurma ihtimalini de azaltabilecektir.

Türkiye'de aile yapısına bakıldığında aile üyelerinin birbirlerinin alanına girmesi iş seçimi, eş seçimi gibi birçok önemli karar aşamalarında da kendini göstermektedir. Hatta bireyler evlenip kendi çekirdek ailelerini kurduktan sonra bile ebeveynlerinin müdahaleleriyle karşılaşabilmektedir. Bu durum çiftler arasında problemler yaşanmasına sebep olabilmektedir (Beşpınar ve Beşpınar, 2017; Kurter vd., 2004). Bu anlamda bireysel dinamikler ve çift ilişkilerine yönelik verilebilecek ruh sağlığı desteklerinin yanı sıra, genç bireylere evlendiklerinde üst kuşaktaki aile üyeleri ile sağlıklı ilişkiler geliştirmelerine ve sınırlar koyabilmelerine yönelik olarak da bir bakış açısı kazandırmanın önemli olabileceği söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma bulguları çerçevesinde, evli bireylerin çift ilişkilerinde yaşadıkları şiddet konusunda sadece kendi bireysel ve ilişkisel özelliklerinin değil, köken aileleri ile olan nesiller arası aile ilişkilerinin de önemli olduğu söylenebilir. Bu kapsamda, çift problemlerinin önemli bir nedeni olan şiddetin çok boyutlu bir yapısının olduğu ve de çözüm arayışlarının sadece bir kişiyle değil bu kişilerin ilişki ve ev yaşamıyla ilgili karar almalarında etkili olan anne baba etkileşimlerinin de bu süreçte dikkate alınması gerektiği anlaşılmaktadır.

Bu çerçevede şiddetin bireysel farklılıklara dayalı sosyal, kültürel, psikolojik ve biyolojik pek çok farklı yönünü kabul ederek, çiftler arasındaki şiddetin çok boyutlu ele alınması gerektiği

düşünülmektedir. Bu açıdan devlet kurumlarında ya da özel sektörde çalışan psikolojik danışman, aile danışmanı, psikiyatrist ve sosyal hizmetler çerçevesinde hizmet veren profesyonel meslek elemanlarına önemli görevler düşmektedir. Bu konuda, aile içi şiddetin önlenmesi ve ortadan kaldırılmasına yönelik araştırma, önleme ve müdahale çalışmalarının yapılması, çiftler arasında yaşanan problemlerin şiddete dönüşmeden kontrol edilmesi açısından katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu çerçevede, katılımcıların görüşlerinde de vurgulandığı gibi devlet kurumlarının gerekli yasa ve caydırıcı tedbirleri alması, sosyal medya, radyo ve televizyon programlarının şiddeti özendirilmeyecek ve toplumsal değerlere duyarlılık gösteren yayınlar yapması da yararlı olabilir. Bunun dışında, çiftlerin evlilik süreçlerindeki belli gelişim dönemlerinde meydana gelen gerilimlerde; örneğin yeni evlilik aşaması, çocuğun doğması, çocukların okula başlaması, ergenlik dönemi, çocukların evden ayrılması ve ilişkinin bu anlamda yeniden yapılandırılması gibi doğal gelişim krizlerinde çiftlere destek olacak aile psikolojik danışması ve eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılmasının yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın bulguları sınırlıkları göz önünde bulundurularak dikkatle değerlendirilmelidir. İlk olarak araştırmanın çalışma grubu düşünüldüğünde, toplanan verilerin Orta Anadolu'da bir il merkezinde yaşayan sınırlı sayıda ve birbiri ile evli olmayan yetişkin bireylerin kişisel görüşlerinden oluşması önemli bir sınırlılık olarak kabul edilebilir. Bu bağlamda evlilik ilişkilerindeki şiddet olgusuna dair ilişkisel örüntülerin daha detaylı ortaya çıkarılması bakımından evli çiftlerle karşılaştırmalı bir şekilde yapılacak araştırmaların alanyazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Bunun dışında, bu araştırmada veri toplama yöntemi olarak subjektif görüşlerin ağırlık kazandığı görüşme yöntemi kullanılmıştır. Bundan sonra yapılacak farklı çalışmalarda daha fazla kişiye ulaşılması, nesnel ölçme araçları kullanılarak kesitsel ve boylamsal metotlarla yapılacak araştırmaların güvenilirlik ve geçerliği artırabileceği söylenebilir. Bu anlamda benzer çalışmaların farklı kültür, yaş ve sosyo ekonomik düzeylerden bireylerle yapılarak çift ilişkisinde şiddete yönelik tutumlar konusunda, bireysel, ilişkisel ve köken aile deneyimlerinin açığa çıkarılması açısından önemli katkılar sağlayabilir. Son olarak, evli çiftlerin yaşamış oldukları çatışmaları şiddete dönüşmeden yönetebileceği bilişsel, duygusal ve davranışsal beceriler kazanması açısından bireyle ve gruplarla yapılacak deneysel psikoeğitim çalışmaları, araştırmacı ve uygulamacılara önemli katkılar sağlayabilir.

Kaynaklar / References

- Abramsky, T., Watts, C. H., Garcia-Moreno, C., Devries, K., Kiss, L., Ellsberg, M., Jansen, H. A., & Heise, L. (2011). What factors are associated with recent intimate partner violence? findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *BMC Public Health*; 11, 109.
- Akar, T., Aksakal, F. N., Demirel, B., Durukan, E., & Özkan, S. (2010). The prevalence of domestic violence against women among a group woman: Ankara, Turkey. *Journal of Family Violence*, 25(5), 22-25.
- Altınay, A. G. ve Arat, Y. (2007). *Türkiye'de kadına yönelik şiddet*. İstanbul: Punto Baskı.
- Alves, M. J. V., Manita, C., Caldas, I. M., Fernández-Martinez, E., Gomes da Silva, A., & Magalhães, T. (2019). Evolution and analysis of cultural and cognitive factors related with domestic violence against women. *Journal of Interpersonal Violence*, 34(3), 621-641.
- Arslantaş, H., Dereboy, İ. F., Aştı, N. ve Pektekin, Ç. (2011). Yetişkinlerde profesyonel psikolojik yardım arama tutumu ve bunu etkileyen faktörler. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 12(1), 17-23.
- Babahanoğlu, R. ve Özdemir, S. (2016). Aile içi şiddetin çocuk üzerindeki etkisi konusunda sosyal hizmet ve hukuk fakültesi öğrencilerinin görüşlerinin incelenmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (2), 1067-1088. doi: 10.17218/hititsosbil.280831
- Banks, S. G. (2012). Using choice theory and reality therapy in premarital counseling. In P. A. Robey, R. E. Wubbolding, & J. Carlson (Eds.). *Contemporary Issues in Couples Counseling* (p.211-225). New York: Routledge.
- Belknap, J., & Melton, H. (2005, March). Are heterosexual men also victims of intimate partner abuse? VAWnet applied research forum. (01.06.2020) Erişim adresi: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.192.4984&rep=rep1&type=pdf>
- Beşpınar, F. U. (2014). Türkiye'de evlilik. M. Turğut ve S. Feyzioğlu (Edt.), *Türkiye aile yapısı araştırması tespitler öneriler* içinde (ss.112-167). İstanbul: Çizge Tanıtım ve Kırtasiye Ltd. Şti.
- Beşpınar, F. U. ve Beşpınar, L. Z. (2017). Türkiye'de hane halkı yapıları ve evlilik pratiklerinde ikili resim: Geleneklerin yanı sıra değişimin yansımaları. *Nüfusbilim Dergisi / Turkish Journal of Population Studies*, 39, 109-149.
- Bevan, E., & Higgins, D. L. (2002). Is domestic violence learned? The contribution of five forms of child maltreatment to men's violence and adjustment. *Journal of Family Violence*, 17(3), 223-245.
- Bozkurt, A. (2014). *Evli bireylerde bağlanma stilleri, aile içi eşler arası şiddet ve evlilik uyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- Bozkurt-Şener, E. (2011). *Kadına yönelik aile içi şiddeti önlemede 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun ve değerlendirilmesi*. T.C. Başbakanlık Kadınının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Brem, M. J., Wolford-Clevenger, C., Zapor, H., Elmquist, J., Shorey, R. C., & Stuart, G. L. (2018). Dispositional mindfulness as a moderator of the relationship between perceived partner infidelity and women's dating violence perpetration. *Journal Of Interpersonal Violence*, 33(2), 250-267.
- Buka, S., & Earls, F. (1993). Early determinants of delinquency and violence. *Health Affairs*, 12(4), 46-64.
- Campbell, J. C., (2002). Health consequences of intimate partner violence. *Lancet*, 359, 1331-1336.
- Clements, C. M., & Sawhney, D. K. (2000). Coping with domestic violence: control attributions, dysphoria and hopelessness. *Journal of Traumatic Stress*; 13(2), 219-240.
- Cutler, H. A., & Radford, A. (1999). Adult children of alcoholics: Adjustment to a college environment. *The Family Journal*, 7(2), 148-153.
- Çelik, C. K. (2006). *Eğitim yöneticilerinin mesleki tükenmişlikleri ile evlilik doyumları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Dobash, R. P., & Dobash, R. E. (2004). Women's violence to men in intimate relationships: Working on a puzzle. *British Journal of Criminology*, 44(3), 324-349.

- Dykstra, R. E., Schumacher, J. A., Mota, N., & Coffey, S. F. (2015). Examining the role of antisocial personality disorder in intimate partner violence among substance use disorder treatment seekers with clinically significant trauma histories. *Violence Against Women, 21*(8), 958-974.
doi:10.1177/1077801215589377
- Edleson, J. L. (1999). Children's witnessing of adult domestic violence. *Journal of Interpersonal Violence, 14*(8), 839-870.
- Egeland, B. (1993). A history abuse is a risk factor for abusing the next generation. (R. J. Gelles, D. R. Loseke Eds) *Current controversies on family violence*'da, (s.197-208) Newbury Park NJ: Sage.
- Ehrensaft, M. K., Cohen, P., Brown, J., Smailes, E., Chen, H., & Johnson, J. G. (2003). Intergenerational transmission of partner violence: A 20-years prospective study. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 71*(4), 741-753.
- Eisikovits, Z. C., Guttman, E., Sela-Amit, M., & Edleson, J. L. (1993). Woman battering in Israel: The relative contributions of interpersonal factors. *Am J Orthopsychiatry, 63*(2), 313-317.
- Feldman, C. M., & Ridley, C. A. (1995). The etiology and treatment of domestic violence between adult partners. *Clinical Psychology and Science Practice, 2*(4), 317-348.
- Fıfıloğlu, H. (2001). Consanguineous marriage and marital adjustment in Turkey. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families, 9*(2), 215-222.
- Field, C.A., & Caetano, R. (2005). Longitudinal model predicting mutual partner violence among White, Black, and Hispanic couples in the United States general population. *Violence and Victims, 20*(5), 499-511.
- Figley, C. R. & McCubbin, H. I. (2016). *Stress and the family: Coping with catastrophe* London, UK: Routledge
- Flood, M. (2019). The Problem: Men's violence against women. *In engaging men and boys in violence prevention* (pp. 11-38). New York: Palgrave Macmillan.
- Follingstad, D. R., & Edmundson, M. (2010). Is psychological abuse reciprocal in intimate relationships? Data from a national sample of American adults. *Journal of Family Violence, 25*(5), 495-508.
- Freedman, J. L., Sears, D. O., & Carlsmith, J. M. (2003). *Sosyal psikoloji*. A. Dönmez (Çev.), İstanbul: Ara Yayıncılık.
- Furman, R., Langer, C. L., & Taylor, D. B. (2010). Analyzing narratives through poetic forms and structures in gerontology: Applying new tools in qualitative research. *Journal of Poetry Therapy, 23*(2), 61-71.
- Genç, Y. ve Seyyar, A. (2010). *Sosyal hizmet terimleri sözlüğü*. Sakarya: Sakarya Yayınevi.
- Genç, Y., Taylan, H. H., Adıgüzel, Y., ve Kutlu, İ. (2017). Aile içi şiddetin ergenlerin şiddet eğilimlerine etkisi: Antalya liseleri örneği, *Sakarya University Journal of Education, 7*(2), 409-422.
- Goldenberg, I., & Goldenberg, H. (1991). *Family therapy an overview*. California: Brooks/Cole Publishing Company Pacific Grove.
- Gray, M. R., & Steinberg, L. (1999). Adolescent romance and the parent-child relationships: A contextual perspective. Furman, W., Brown, B. B., Feiring, C. (Eds.), In, *The Development of Romantic Relationships in Adolescence*. Cambridge University Press, New York.
- Grych, J.H., Seid, M., & Fincham, F.D. (1992). Assessing marital conflict from the child's perspective: the children's perception of interparental conflict scale. *Child Development, 63*(3), 558-572.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2014). *2013 Türkiye nüfus ve sağlık araştırması*. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Kalkınma Bakanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye
- Hague, G., & Malos, E. (2005). *Domestic violence: Action for change*. Cheltenham: New Clarion Press.
- Hamilton, L. R. (1989). Variables associated with child maltreatment and implications for prevention and treatment. *In Child abuse and neglect: 42*(1), 31-56, doi: [10.1080/0300443890420103](https://doi.org/10.1080/0300443890420103)
- Haskan, Ö., & Yıldırım, İ. (2012). Şiddet Eğilimi Ölçeđi'nin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim, 37*(163), 165-177.
- Hemenway, D., Solnick, S., & Carter, J. (1994). Child rearing violence. *Child Abuse Negl, 18*, 1011-1020.
- Holt, S., Buckley, H., & Whelan, S. (2008). The impact of exposure to domestic violence on children and young people: A review of the literature. *Child Abuse & Neglect, 32*(8), 797-819

- Howell, K. H. (2011). Resilience and psychopathology in children exposed to family violence. *Aggression and Violent Behavior, 16*(6), 562-569.
- Hunter, A. J. (2001). A cross-cultural comparison of resilience in adolescents. *Journal of Pediatric Nursing, 16*(3), 172-179.
- İbiloğlu, O. A. (2012). Aile içi şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 4*(2), 204-222.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar*. (10. Basım.). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kaplan, S. J., Labruna, V., Pelcovitz, D., Salzinger, S., Mandel, F., & Weiner, M. (1999). Physically abused adolescents. Behavior problems, functional impairment and comparison of informant reports. *Pediatrics, 104*, 43-48.
- Kaymak-Özmen, S. (2004). Aile içinde öfke ve saldırganlığın yansımaları. *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37*, 27-39.
- Kernsmith, P. (2006). Gender differences in the impact of family of origin violence on perpetrators of domestic violence. *Journal of Family Violence, 21*(2), 163-171.
- Kerr, M. E. (2003). *Process of differentiation*. Paper presented at the 111th Annual Convention of the American Psychological Association, Toronto, Canada.
- Krug E. G, Dahlberg L. L, Mercy J.A, Zwi A. B, & Lozano R. (2002) World report on violence and health. Geneva, *The Lancet, 360*(9339), 1083-1088.
- Kurter, M. F., Jencius, M., & Duba, J. D. (2004). A Turkish perspective on family therapy: An interview with Hürol Fisiloğlu. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families, 12*(3), 319-323.
- Lester, S. (1999). *An introduction to phenomenological research*. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/profile/Stan_Lester/publication/255647619_An_introduction_to_phenomenological_research/links/545a05e30cf2cf5164840df6.pdf
- Ma, C. (2013). Gender, power, resources, and spousal violence-factors affecting male victimization and female victimization. *Academic Research, 9*, 31-44.
- Malinosky-Rummell, R., Hansen, D. J. (1993). Long-term consequences of childhood physical abuse. *Psychological Bulletin, 114*, 68-79.
- McCauley, K., Kern. D. E., Kolodner, K., Dill, L, Schroeder, A., De Chant, H. K, et al. (1997). Clinical characteristics of women with history of childhood abuse. *Jama, 277*, 1362-1368
- McCoy, K. P., George, M. R., Cummings, E. M., & Davies, P. T. (2013). Constructive and destructive marital conflict, parenting, and children's school and social adjustment. *Social Development, 22*(4), 641-662.
- McDonald, Y., & Jouriles, D. (1991). Towards a family process model of maternal and paternal depressive symptoms: Exploring multiple relations with child and family functioning. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 46*(5), 479-489.
- McKinney, C. M., Caetano, R., Ramisetty-Mikler, S., & Nelson, S. (2009). Childhood family violence and perpetration and victimization of intimate partner violence: Findings from a national population-based study of couples. *Ann Epidemiol, 19*, 25-32.
- Nadelson, C. C. (1996). Vulnerability and response to trauma in women: Developmental issues. Textbook of Psychoanalysis' de (eds. Nersessian E, Kopff R). APA Press, Washington.
- Neugebauer, R. (2000). Research on intergenerational transmission of violence: the next generation. *Lancet, 335*, 1116-1117.
- O'Leary, K. D., & Maiuro, R. D. (2001). *Psychological abuse in violent domestic relationships*. New York: Springer Publishing Company.
- Odman, M. T., & Odman, L. (2017). *Erkekler de şiddet mağduru*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Olson, D. H. (2000). Circumplex model of marital and family systems. *Journal of family therapy, 22*(2), 144-167.
- Olver, K. (2012). Multicultural couples: Seeing the world through different lenses. In P. A. Robey, R. E. Wubbolding, J. Carlson (Eds.), *Contemporary Issues in Couples Counseling A Choice Theory and Reality Therapy Approach* (pp. 33-47).
- Özçakır, A., Bayram, N., Ergin, N., Selimoğlu, K., & Bilgel, N. (2008). Attitudes of Turkish men toward wife beating: A study from Bursa, Turkey. *Journal of Family Violence, 23*(7), 631-638.

- Page, A. Z., & İnce, M. (2008) Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.
- Pinsof, W. M., & Lebow, J. L. (2005). *Family Psychology, the Art of the Science*. US: Oxford University Press.
- Riggs D., Caulfield, M., & Street, A. (2000). Risk for domestic violence: Factors associated with perpetration and victimization. *Journal of Clinical Psychology*, 56, 1289-1316.
- Sabatelli, R. M. (1988). Measurement issues in marital research: A review and critique of contemporary survey instruments. *Journal of Marriage and the Family*, 50(4) 891-915.
- Sabri, B., Renner, L. M., Stockman, J. K., Mittal, M., & Decker, M. R. (2014). Risk factors for severe intimate partner violence and violence-related injuries among women in India. *Women & Health*, 54(4), 281-300.
- Siegel, J. S. (1991). Analysis of projective identification: An object relations approach to marital treatment, *Clinical Social Work Journal*, 19(1), 71-80.
- Snow, D. L., Swan, S. C., Raghavan, C., Connell, C. M., & Klein, I. (2003) The relationship of work stressors, coping, and social support to psychological symptoms among female secretarial employees. *Work and Stress*, 17(3), 241-263.
- Steinberg, S. J., Davila, J., & Fincham, F. (2006). Adolescent marital expectation and romantic experiences: Associations with perceptions about parental conflict and adolescent attachment security, *Journal of Youth and Adolescence*, 35(3), 333-348.
- Stith, S. M., Gren, N. M., Smith, D. B., & Word, D. B. (2008). Marital satisfaction and marital discard as risk markers for intimate partner violence: A meta-analytic review, *Journal Of Family Violence*, 23(3), 149-160.
- Straus, M.A. (1999). The controversy over domestic violence by women.- A methodological, theoretical, and sociology of science analysis. In X. B. Arriaga & S. Oskamp (Ed.), *Violence in Intimate Relationships içinde* (pp. 17-44). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Sue, D. W., Arredondo, P., & McDavis, R. J. (1992). Multicultural counseling competencies and standards: A call to the profession. *Journal of Counseling & Development*, 70, 477-486.
- Sullivan, T. P., Schroeder, J. A., Dudley, D. N., & Dixon, J. M. (2010). Do differing types of victimization and coping strategies influence the type of social reactions experienced by current victims of intimate partner violence? *Violence Against Women*, 16(6), 638-657.
- Sunar, D., ve Fişek, G. O. (2005). Contemporary turkish families. (U. Gielen & J. Roopnarine, Eds). *Families in Global Perspective içinde*(169-183). New York: Allyn & Bacon/Pearson.
- Şahin, F., ve Beyazova, U. (2001). Çocuğun şiddetten korunma hakkı. *Milli Eğitim Dergisi*; 151. http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/151/sahin_beyazo_va.htm adresinden erişilmiştir.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü. (2016). *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Ulusal Eylem Planı* [Erişim Tarihi: 2019, Ocak]. <https://kadininstatusu.aile.gov.tr/uploads/pages/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı-pdf> adresinden erişilmiştir.
- Taft, C. T., Resick, P. A., Panuzio, J., Vogt, D. S., & Mechanic, M. B. (2007). Coping among victims of relationship abuse: A longitudinal examination. *Violence Victims*, 22(4), 408-418
- Thompson, M. P., & Kingree J. B. (2004). The role of alcohol use in intimate partner violence and non-intimate partner violence. *Violence Vict*;19, 63-74.
- Tollestrup, K., Sklar, D., Frost, F. J., Olson, L., Weybright, J., Sandvig, J., & Larson, M. (1999). Health indicators and intimate partner violence among women who are members of a managed care organization. *Preventive Medicine*, 29(5), 431-440.
- Tonizzo, S., Howells, K., Day, A., Reidpath D., & Froyland I. (2000). Attributions of negative partner behavior by men who physically abuse their partners, *Journal of Family Violence*, 15(2), 155-167.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2012). *İstatistiklerle kadın*. Türkiye İstatistik Kurumu Yayınları. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?jsessionid=MJxYZVrby1dnnzpFwGpVfp1LpTZrz8Dmr04yCnbhvdWtDJnbJ5jH!839904887?id=13458> adresinden erişilmiştir.
- Uthman, O. A., Lawoko, S., & Moradi, T. (2009). Factors associated with attitudes towards intimate partner violence against women: a comparative analysis of 17 sub-Saharan countries. *BMC International Health and Human Rights*, 9:14. doi:10.1186/1472-698X-9-14

- Vahip, I., ve Doğanavşargil, Ö. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(2), 107-114.
- Wilchek-Aviad, Y., Neeman-Haviv, V., Shagan, N., & Ota-Shushan, A. (2019). The public perception of female and male violence in marital relationships. *Smith College Studies in Social Work*, 88(4), 312-328.
- Wisner, C. L., Gilmer, T. P., Saltzman, L. E., & Zink, T. M. (1999). Intimate partner violence against women: do victims cost health plans more? *Journal of Family Practice*, 48(6), 439-443.
- Woodlock, D. (2017). The abuse of technology in domestic violence and stalking. *Violence Against Women*, 23(5), 584-602.
- World Health Organization (2002). World report on violence and health. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/42495/1/9241545615_eng.pdf adresinden erişilmiştir.
- Yetim, D., ve Şahin, M. E. (2008). Aile hekimliğinde kadına yönelik şiddete yaklaşım. *Aile Hekimliği Dergisi*, 2(2), 48-53.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yazarlar

İletişim

Dr. Suat Kılıçarslan, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı öğretim üyesidir. Çalışma alanları arasında; aile ve evlilik danışmanlığı, ailede şiddet, çocuk ve ergenlerde şiddet ve saldırganlık yer almaktadır.

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Niğde suatkilarcarlan@hotmail.com

Dr. İzzet Parmaksız, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı öğretim üyesidir. Çalışma alanları arasında; sosyal beceri, sosyotelizm (phubbing) ve güvengenlik yer almaktadır.

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Niğde izparm44@gmail.com

Summary

Purpose and Significance. Despite the steps taken to decrease the negative effects of violence, violence is amongst the major problems existing in Turkey and in the world, and is a problem that needs to solve. When the literature is examined, it is seen that violent behavior is categorized under five subheadings: physical, psychological (emotional), verbal, sexual and economic violence. Encountered frequently in different areas of interaction, violence is also seen commonly in couple relationships. Statistical data indicate that domestic violence is common not only in undeveloped countries, but also in developed countries albeit with different reasons. As a result, these problems experienced by the family prevent family functions from being carried out in a healthy way. The purpose of this study is to reveal the effects of violence and bullying in couple relationships and violence and bullying in the family of origin on couple relationships, and to determine how individuals being affected by the family of origin relationships.

In this context, the participants' views were taken by the following research questions.

1. What are the participants' experiences of violence in their own couple relationships?
2. What are the experiences of the participants about the violence in the family relationships they grew up in?
3. What are the strategies of the participants to cope with violence in the couple relationships?

Methodology. This study is a descriptive study, and employs the phenomenology design. The study group consisted of 72 married individuals aged 18-55 who volunteered to participate in the study. The participants were residing in a city center in Central Anatolia. Using the personal information form and semi-structured interview form, developed by the researchers, the participants' views on violence in couple relationships and the effects of their family of origin on their relationships were examined. First, research ethics committee approval was obtained and permissions from the participants were taken. The interviews with the participants were recorded with a voice recorder. The data obtained were converted into written text by the researchers, and content analysis of the text was done. Consistent and meaningful codes and themes related to the findings of the study were determined. The data obtained after this stage were tabulated and presented using quotations from the participants' views.

Results, Discussion and Conclusion. As a result, in this study, while female participants stated that they experienced more negative feelings in couple experiences, male participants reported more positive feelings. When the participants' views on the causes of violence are examined, it was seen that both male and female participants considered psychological problems, couple incompatibility and communication problems as causes.

Furthermore, when the participants' views on their experiences of violence in couple relationships were examined, it was seen that they experienced intense conflicts in their marital relationships and that violence occurred when they could not cope with these tensions. The views put forward that violence in couple relationships between married individuals is caused by both their own individual characteristics, relational problems with their spouses and their interactions with their families of origin. In order to cope with violence in their couple relationships, the participants sometimes use destructive strategies like staying away, putting distance, hiding and aggression, and from time to time they exhibit constructive reactions such as communicating, behaving positively, and receiving support from relatives and experts. When

the participants' suggestions to deal with this tension and violence are taken into consideration, it is seen that they make some suggestions for women, men, family elders and government agencies. In addition, when the participants' relationships and experiences with their family of origin are examined, it is seen that most of the participants experienced violence in their own families and perceive relationships as negative. The participants stated that their family of origin could not cope with violent behaviors and developed destructive reactions such as being sad, and putting distance. Therefore, the participants were mostly negatively affected by these problems.

In the current century, there have been changes and transformations in the family institution due to social changes. Tensions and conflicts that may occur during the interaction of individuals in the family environment may cause negative effects on the behavior of family members. One of the biggest problems in relationships is mutual violence by spouses. Factors such as being controlling, being possessive, jealousy, impulsivity, having weak conflict resolution skills, antisocial personality, aggression and burst of anger are accepted as factors triggering violence. In the present evaluations, the participants generally emphasized individual, relational and family of origin factors for the causes of violence in couple relationships. They did not attribute violence to a single cause but stated many different factors as the cause. Furthermore, they could not use active coping mechanisms effectively. It is seen that couples' relationship experiences are based on their early years and the factor of family of origin has a great impact on individuals' marital decisions and relationship experiences.

Based on the results of this study, there is a need in helping couples in premarital and couple relationships in areas like gaining communication skills, creating common goals together, solving conflicts in peaceful ways and having realistic expectations. In addition, it is important to make legal arrangements and develop public awareness activities on this subject. There is an apparent need in couple relationships for mental health support for individuals, couples and families. These multi-faceted services will contribute to a decrease in conflict and violence in marital relationships.